

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

ВІЛЬМАН ДАР'Я ЮРІЙВНА

Допускається до захисту:
завідувач кафедри обліку, аналізу і
аудиту
д-р.екон.наук., професор Є. Є. Іонін
«___» _____ 2021 р.

**ОБЛІК І АНАЛІЗ ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВА**

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

Кваліфікаційна (магістерська) робота

Науковий керівник
Є. Є. Іонін професор кафедри
облік, аналіз і аудит
д-р.екон.наук., професор

Оцінка: _____ / _____ /

(бали за шкалою ЄКТС / за національною шкалою)

Голова ЄК: _____
(підпис)

Вінниця -2021

АНОТАЦІЯ

Вільман Д. Ю. Облік і аналіз доходів від операційної діяльності підприємства. Спеціальність 071 Облік і оподаткування. Освітня програма «Облік і оподаткування». Донецький національний університет імені Василя Стуса. Вінниця, 2021.

У роботі розглянуто теоретичний, методичний та практичний аспект обліку і аналізу доходів від операційної діяльності з метою прийняття ефективних рішень для успішної діяльності суб'єкта господарювання.

Результатом написання кваліфікаційної (магістерської) роботи є проблемні питання щодо визначення сутності та класифікації доходів в нормативних документах та науковцями, відображення інформації щодо доходів в обліковій політиці, визнання доходів, на рівні досліджуваного підприємства існує потреба у вдосконаленні робочого плану рахунків, введенні первинної документації, відображенні інформації в обліковій політиці та проведенні систематичного аналізу показників на підприємстві. За окресленими проблемами запропоновано напрямки їх вирішення, здебільшого щодо плану рахунків, графіку документообігу та проведення аналітичних процедур.

Ключові слова: облік, аналіз, доходи, операційна діяльність, управлінські рішення.

Табл.18. Рис.23. Бібліограф.: 32 найм.

SUMMARY

Vilman D. Y. Accounting and analysis of income from operating activities of the enterprise. Specialty 071 Accounting and Taxation. Educational program «Accounting and taxation». Vasyl' Stus Donetsk National University. Vinnytsia, 2021

The paper considers the theoretical, methodological and practical aspects of accounting and analysis of operating income in order to make effective decisions for the successful operation of the entity.

The result of writing a qualification (master's) thesis is the problematic issues of determining the nature and classification of income in regulations and scientists, reflecting information on income in accounting policy, income recognition, at the level of the researched enterprise there is a need for improved work plan information in accounting policy and systematic analysis of indicators at the enterprise. According to the outlined problems, the directions of their solution are suggested, mainly concerning the chart of accounts, the schedule of document circulation and conducting analytical procedures.

Key words: accounting, analysis, income, operating activities, management decisions.

Table 18. Fig.23. Bibliographer .: 32 hired.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1 Доходи від операційної діяльності як об'єкт бухгалтерського обліку..	6
1.2 Теоретичні основи аналізу доходів від операційної діяльності.....	16
РОЗДІЛ 2 ОБЛІК ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТОВ «МАРВА» ЛТД.....	25
2.1 Організаційно-технологічні особливості підприємства, їхній вплив на вибір положень облікової політики щодо обліку доходів від операційної діяльності	25
2.2 Оцінка діючий практиці обліку доходів від операційної діяльності на ТОВ «Марва» ЛТД.....	35
2.3 Удосконалення ведення обліку доходів від операційної діяльності з використанням сучасних комп'ютерних технологій	43
РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТОВ «МАРВА» ЛТД.....	52
3.1 Інформаційна система та методика аналізу доходів від операційної діяльності на ТОВ «Марва» ЛТД	52
3.2 Економічна модель впливу факторів на дохідну частину ТОВ «Марва» ЛТД»	62
ВИСНОВОК.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ	73
ДОДАТКИ.....	79

ВСТУП

Одержання доходів є головною метою підприємницької діяльності та основним спонукальним мотивом будь-якого бізнесу. Значний вплив на формування доходів підприємств має державна політика у сферах ціноутворення, оподаткування та кредитування.

Актуальність даної теми зумовлена тим, що доходи від операційної діяльності становлять основну частину доходів в більшості підприємств будь-якої галузі сфер виробництва та надання послуг. Господарські операції, які лежать в основі операційної діяльності підприємства, носять регулярний характер, тому саме в процесі операційної діяльності формується основна маса доходу.

Питання щодо сутності, значення обліку та аналізу доходу підприємства було розглянуто у працях таких зарубіжних та вітчизняних вчених, як А. Бірмана, Х. Віссема, Г. Міцберга, І. Бланка, Н. Ушакової, Н.М. Шмиголь, В.В. Баранов, Т.Б. Бердникова, М. Диканова, П.Р. Нівен, О.О. Недосекін, Р. Ф. Бруханський, Ф.Ф. Бутинець та інших.

Метою даної роботи є вивчення організації обліку та методики аналізу доходів від операційної діяльності, розробити рекомендації щодо удосконалення обліку та аналізу доходів від операційної діяльності на ТОВ «Марва» ЛТД.

Відповідно до мети в дипломній роботі поставлено такі завдання:

- обґрунтувати економічну сутність економічної категорії «доходи»;
- розглянути первинні документи якими оформлюються господарські операції щодо доходів від операційної діяльності;
- дослідити особливості обліку доходів за міжнародними та національними стандартами бухгалтерського обліку;
- вивчити систему фінансового обліку доходів від операційної діяльності;
- розробити та апробувати аналіз доходів від операційної діяльності на ТОВ «Марва» ЛТД;
- обґрунтувати пропозиції щодо удосконалення обліку доходів від операційної діяльності.

Об'єктом дослідження є процес формування доходів від операційної діяльності ТОВ «Марва» ЛТД.

Предметом дослідження є теоретичні основи та практичні аспекти методики та організації обліку і аналізу доходів від операційної діяльності. При написанні магістерської роботи використані такі методи дослідження: індукція, дедукція при дослідженні теоретичних питань обліку доходів; порівняння – порівнюючи вітчизняні та міжнародні стандарти обліку доходів; графічний метод – для наочного зображення інформації; системний підхід – для оцінки стану проблеми та визначення напрямів удосконалення обліку доходів від операційної діяльності.

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові документи України, Положення (стандарти) бухгалтерського обліку України, Міжнародні стандарти фінансової звітності, план бухгалтерського обліку, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, навчальні посібники. Також було використано фінансову звітність, первинні документи, Наказ про облікову політику, облікові регістри ТОВ «Марва» ЛТД.

Практична цінність отриманих результатів полягає в наданні рекомендацій щодо поліпшення бухгалтерського обліку на підприємстві та шляхів підвищення ефективності господарської діяльності.

Апробація. Основні положення дослідження опубліковані у Віснику студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса, випуск 13. За результатами дослідження опубліковано 1 наукову статтю.

Структура випускної кваліфікаційної роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел, додатків. Робота містить 18 таблиць та 23 рисунка. Список використаних джерел нараховує 32 найменувань

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Доходи від операційної діяльності як об'єкт бухгалтерського обліку

Категорія доходів займає провідне місце в ринковій економіці. Основною метою та спонукальною основою будь-якого підприємства є отримання доходу. Існує багато досліджень присвячених історичним аспектам категорії «дохід». Поняття «дохід» виникло на ранніх етапах економічного мислення і стало одним із центральних об'єктів дослідження багатьох вчених.

Для дослідження поняття «дохід», в сучасних умовах його трактування, аргументованим є окреслення позицій сучасних науковців (табл.1.1)

Таблиця 1.1 – Сутність поняття «дохід» у сучасній науковій літературі

№ з/п	Автор	Сутність
1	Бутинець Ф.Ф. [2, с.324]	Як економічна категорія дохід (виручка) є потоком грошових коштів та інших надходжень за певний період, отриманий від продажу продукції, товарів, робіт, послуг.
2	Бруханський Р. Ф. [1]	Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).
3	Гуріна Н.В. [7]	Доходи – це збільшення економічних вигод унаслідок надходження активів і/або збільшення їх вартості та зменшення зобов'язань, що призводять до зростання власного капіталу (за винятком внесків учасників) внаслідок здійснення певного виду діяльності й отриманих конкурентних переваг у результаті прийняття ефективних управлінських рішень.
4	Манойленко О.В., Ломаченко Т.І. [8]	Дохід визначається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.

5	Продіус Ю.І. [45, с.254]	Дохід – це виручка від реалізації продукції (робіт, послуг) за вирахуванням матеріальних витрат. Він є грошовою формою чистої продукції підприємства, тобто охоплює оплату праці та прибуток.
6	Подольчук О.А. [31, с.36]	Доходи – надходження економічних вигід, що нараховані і підлягають отриманню або отримані в результаті виробничо-фінансової та комерційної діяльності.
7	Циліурік Г.І. [49, с.167]	Дохід – один із різновидів фінансового результату господарської діяльності підприємства за певний період, що розкриває у вартісному вираженні розмір надходження грошових коштів у формі виручки від реалізації виробленої продукції (робіт, послуг) з урахуванням чинника часу.

Проведений аналіз тлумачення поняття «дохід», дає можливість зробити нам висновок, що з точки зору обліковців, дохід розглядається через характерну рису збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, а з точки зору фінансистів, дохід розглядається як різновид фінансового результату господарської діяльності підприємства за певний період.

Згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників) [27].

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід" визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності [32].

Податкове законодавство України [30] визначає поняття «дохід з України» як будь-який дохід, отриманий резидентами або нерезидентами, особливо доходи, отримані від будь-якої діяльності, яку вони здійснюють в Україні (включаючи виплати (нараховані) іноземними роботодавцями), її континентальний шельф, у виключній (морській) економічній зоні.

Класифікація доходів, що використовується для цілей бухгалтерського обліку, зображена на рисунку 1.1

Рис. 1.1 – Класифікація доходів згідно П(С)БО 15 «Дохід» [32]

Класифікація доходів згідно П(С)БО 15 «Дохід» забезпечує достовірність обліку, дає можливість одержати інформацію про склад доходів, розділити їх за видами діяльності відповідно до центру відповідальності, дає можливість встановити відхилення від планових показників та визначити їх причини, а також контролювати рух грошових коштів та їх еквіваленти.

В Україні облік доходів регулюється національними та міжнародними стандартами: П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 18 «Договір на будівництво» та МСФЗ 15 «Дохід від замовника» (рис. 1.2).

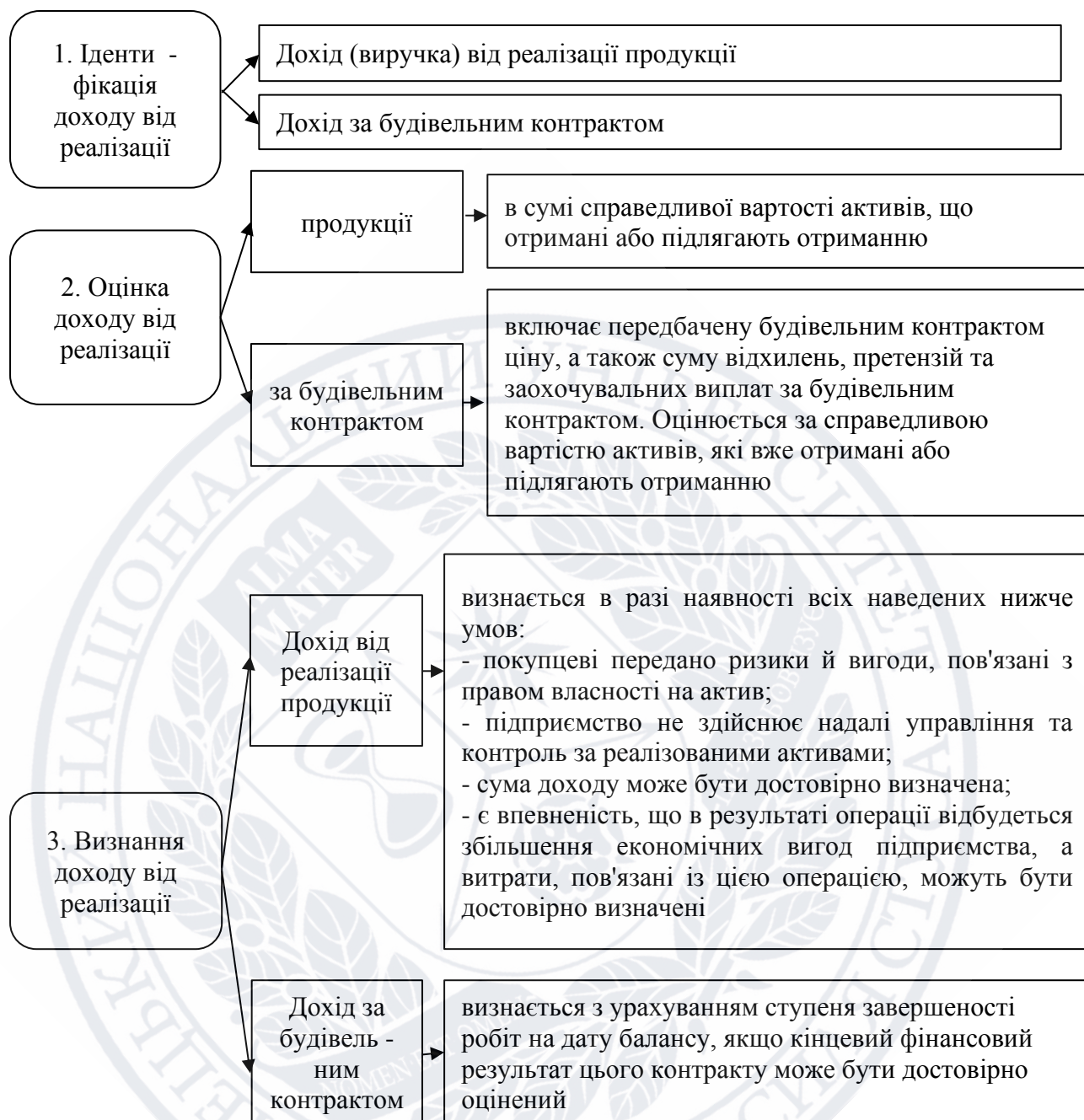

Рис. 1.2 – Система обліку доходів за П(С)БО 15 «Дохід» та П(С)БО 18 «Будівельні контракти» [11, с. 442]

Проведене порівняльне дослідження національних стандартів П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 18 «Договір на будівництво» дає можливість нам зробити висновок, що вони мають відмінності щодо визнання доходів, термінів та порядку звітності.

Причиною таких розбіжностей є зміни обліку виручки від продажів за міжнародними стандартами та запровадженням нового МСФЗ 15 «Дохід від контрактів з клієнтами» замість МСБО 18 «Дохід».

Метою цього стандарту є встановлення принципів, які підприємства повинні застосовувати, Надавати користувачам фінансової звітності корисну інформацію про характер, суму, час і невизначеність доходів і грошових потоків, що утворюються за договорами з клієнтами [24].

Суттєва відмінність міжнародних стандартів від національних полягає у момент визнання доходів від реалізації, за національними стандартами при визнанні застосовується концепція доходу, а за міжнародними стандартами концепція зміни активів/зобов'язань, за якою підприємство визнає свій дохід, коли він задовольнив зобов'язання щодо виконання, надавши послуги або передавши товар клієнту.

Міжнародні стандарти фокусуються на МСФЗ, а саме, на концепцію зміни активів/зобов'язань під час визнання доходу від реалізації, спричинило появу поняття «контрактний актив» та «контрактне зобов'язання». Поняття «контрактний актив» та «контрактне зобов'язання» відсутнє в національних стандартах, це в свою чергу має безпосередній вплив на організацію синтетичного та аналітичного обліку доходів і спричиняє розбіжності в складанні Балансу (Звіту про фінансовий стан) і Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) за міжнародними та національними стандартами.

Порівнюючи класифікацію доходів за міжнародними та національними стандартами, можна відзначити, що класифікація за міжнародними стандартами більш деталізована, для цілей обліку та визнання дохід поділяється на:

- доходи, зобов'язання по яких задовольняються з плином часу;
- доходи, зобов'язання по яких задовольняються у певний момент часу [11, с. 445].

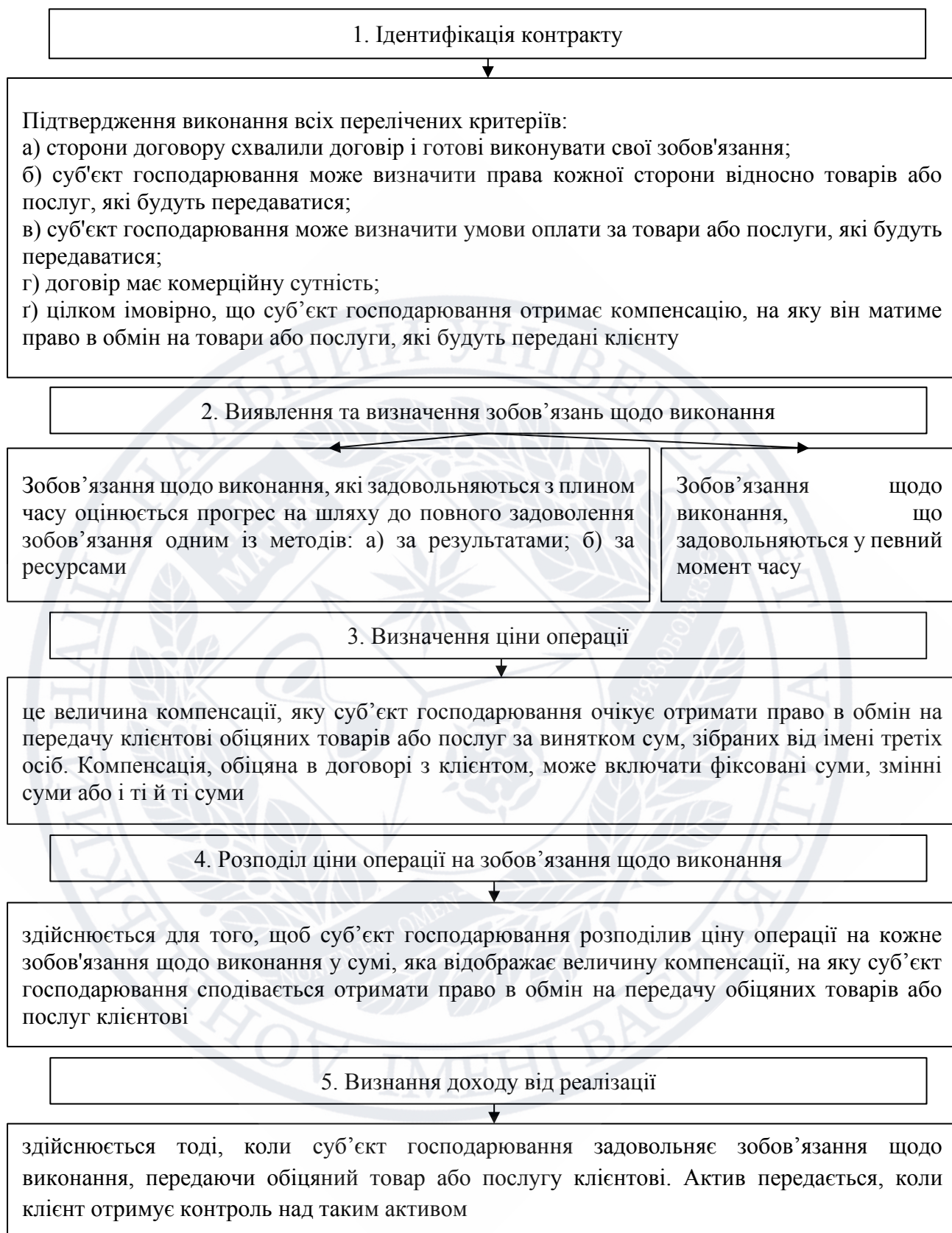

Рис. 1.3 – Система обліку доходів від реалізації за МСФЗ 15 «Дохід від договорів із клієнтами» [11, с. 443]

Дослідження системи обліку доходів від реалізації за МСФЗ 15 «Дохід від договорів із клієнтами» нам показує, що процес обліку доходів поділяється на п'ять етапів. Сутність першого етапу полягає у ідентифікації контракту, який повинен відповідати усім вказаним критеріям в стандарті, другий етап виявляє та визначає зобов'язання щодо виконання в конкретний часовий термін. Третій етап обліку доходів полягає у визначенні ціни операції. Наступний етап – розподіл ціни операції на зобов'язання щодо виконання. Завершальний етап, п'ятий – це визнання доходу від реалізації, здійснюється тоді, коли суб'єкт господарювання задовольняє зобов'язання щодо виконання, передаючи обіцяний товар або послугу клієнтові

Відповідно до національних стандартів відокремлюються доходи за будівельними контрактами, які визнаються в залежності від ступеня завершеності робіт на дату балансу, за одним з методів:

- вимірювання та оцінка виконаної роботи;
- співвідношення обсягу заведеної частини робіт та їх загального обсягу за будівельним контрактом у натуральному вимірі;
- співвідношення фактичних витрат із початку виконання будівельного контракту до дати балансу та очікуваної (кошторисної) суми загальних витрат за контрактом [32].

Визнання суми доходу на П(С)БО та МСФЗ теж має відмінності. За П(С)БО 15 «Дохід», дохід відображається в бухгалтерському обліку як сума справедливої вартості активів, що отримані або підлягають отриманню [32]. За МСФЗ 15 «Дохід від договорів із клієнтами», дохід визнається за ціною операції, тобто величиною компенсації, право на яке суб'єкт господарювання очікує отримати в обмін на передачу клієнтові обіцяних товарів або послуг за винятком сум, зібраних від імені третіх осіб (наприклад, деяких податків на продаж) [24].

Відповідно до П(С)БО 15 розглянемо, що не визначаються доходами надходження від інших осіб у рис. 1.4.

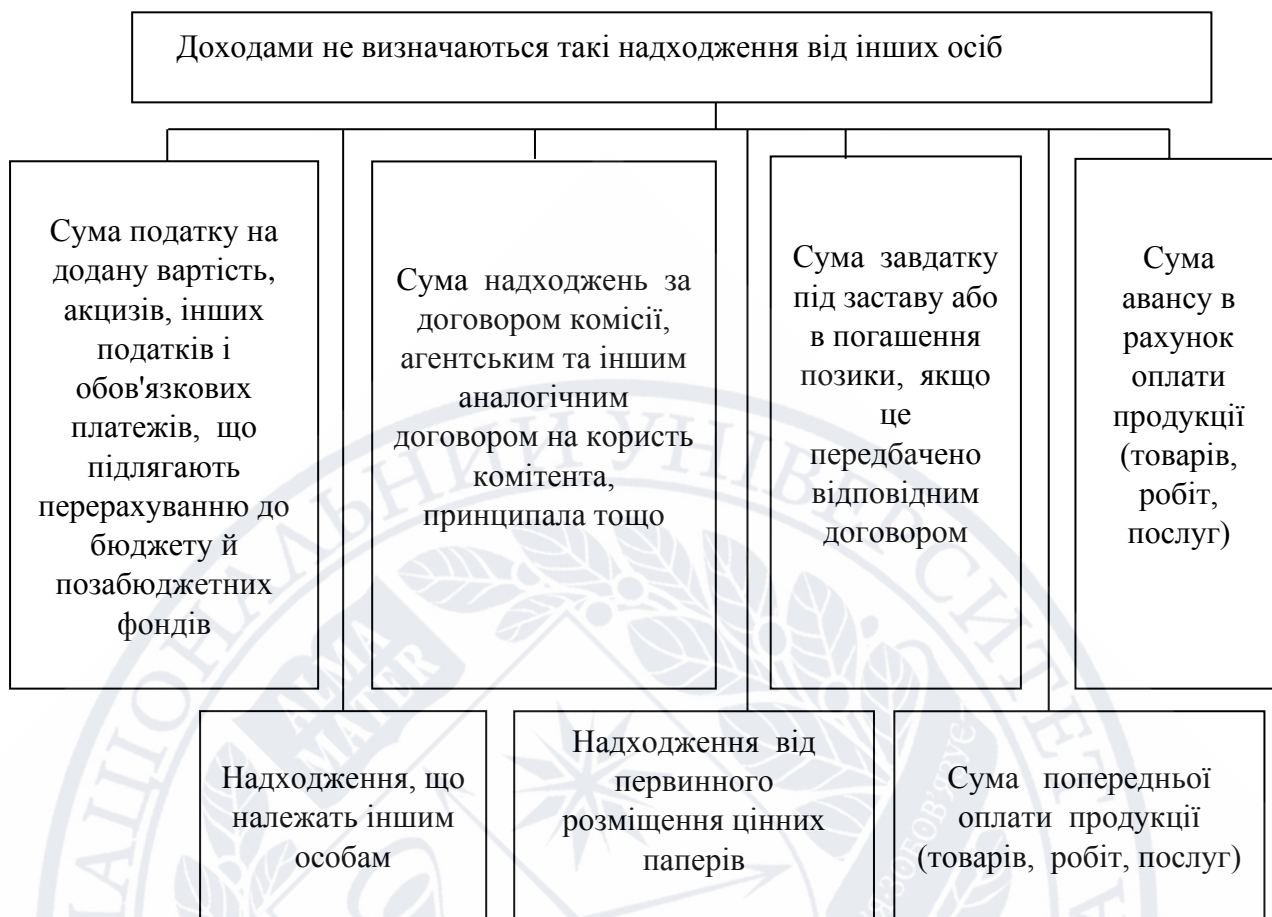

Рис. 1.4 – Умови, відповідно до яких дохід не визначається [32]

У НП(С)БО 1 визначається такий вид господарської діяльності як «дохід від операційної діяльності підприємства», відповідно стандарту «операційна діяльність» – основна діяльність підприємства, а також головною метою створення підприємства, що забезпечують основну інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю. Основна діяльність визначається як операції, які пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), та є частку його доходу [27].

Операційна діяльність підприємства складається з видів діяльності, що пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції (робіт, послуг), різногалузевого характеру, які не є інвестиційною та фінансовою діяльністю. Існує два напрями такої діяльності:

- основна операційна діяльність – операції, які забезпечують основну частку доходу, пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), та є профільною метою функціонування суб'єкта господарювання;
- інші види операційної діяльності необхідні для раціонального використання виробничих ресурсів або капіталу та передбачені статутом підприємства [19, с. 43].

Ознайомившись з поняттями «доходи підприємства» та «операційна діяльність підприємства», може бути сформоване комплексне поняття «доходи від операційної діяльності підприємства». Дохід від операційної діяльності підприємства – це один з видів фінансового результату господарської діяльності з виготовлення і реалізації основної продукції (робіт, послуг) та інших забезпечуючи чи супроводжуючих їх операцій, що здійснюються циклічно із використанням відповідних операційних ресурсів, на базі якого формується прибуток.

Існує дві групи факторів, які мають безпосередній вплив на формування дохідної частини, вони в свою чергу поділяються на внутрішні та зовнішні (рис.1.3.)

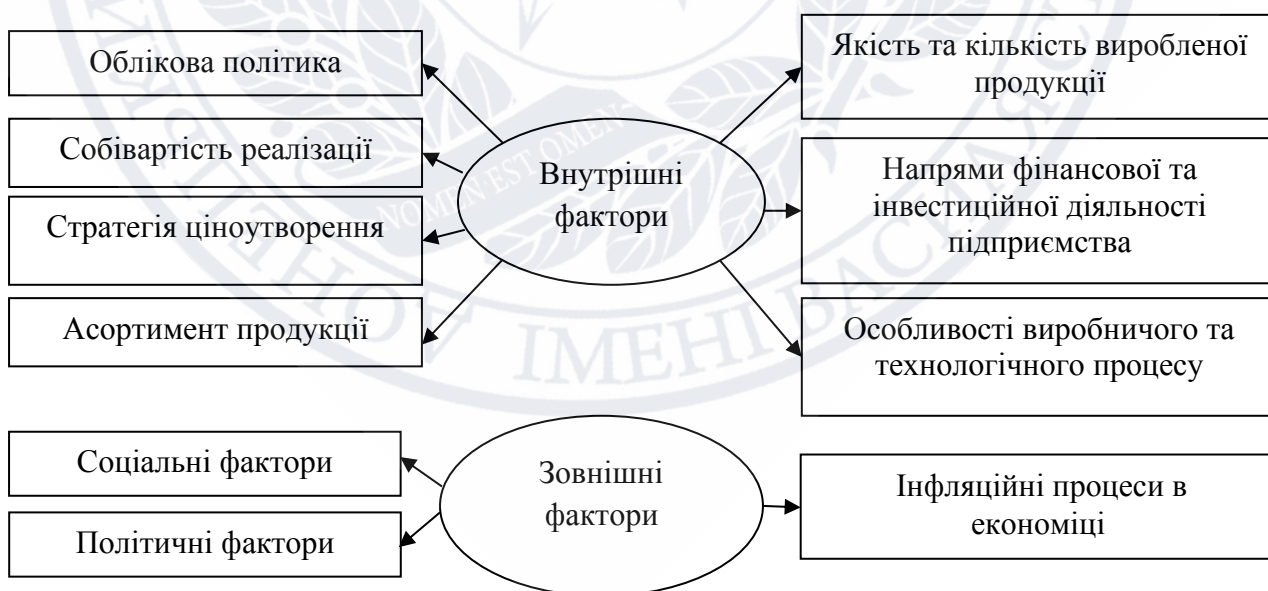

Рисунок 1.6 – Вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на формування доходу підприємства [51, с. 138]

Існує класифікація факторів за ступенем впливу на формування на розмір

доходу, вони поділяються на групи прямого та опосередкованого впливу. До факторів прямого впливу відносяться: обсяг реалізації продукції (робіт, послуг), види діяльності підприємства (інвестиційна та фінансова окрім основної діяльності), попит на продукцію підприємства, стратегію ціноутворення. До факторів опосередкованого впливу відносяться: конкурентна ситуація на ринку, стадія життєвого циклу підприємства та продукції зокрема, політика просування продукції на ринку, наявність товарів-замінників, репутація підприємства, рівень потенційного попиту, якість та конкурентоспроможність продукції освоєність ринків збуту тощо [51, с. 139].

Документи нормативно-правового характеру є підґрунтям для визначення основних моментів ведення обліку на підприємствах та організаціях у будь-якій країні, у яких закріплені відповідні норми права суб'єктів господарювання. Діючу нормативно-правову базу з питань обліку доходів від операційної діяльності.

Розглянемо теоретичні аспекти та проблемні питання, представлені в літературних джерелах з обліку, аналізу та аудиту доходів від операційної діяльності зокрема у періодичних видань, які були використані під час написання дипломної роботи.

У статті «Облік доходів від операційної діяльності: сучасний стан та напрями вдосконалення» І. Є. Галушак, В. П. Савчук висвітлюють теоретичні та практичні аспекти обліку доходів від операційної діяльності. Зазначили головні проблеми при здійсненні обліку доходів від операційної діяльності: проблему повноти та своєчасності відображення доходів в обліку, проблему рівня відповідальності обліково-контрольної системи підприємства, проблему матеріально-технічного й організаційного забезпечення підприємства [4].

Дмитрук Н. М. «Сутність, склад та напрями вдосконалення обліку доходів від операційної діяльності на промислових підприємствах» у статті надано характеристику поняття доходу, методики його оцінки. Розглянуто найпоширеніші методи визнання доходів: касовий та метод нарахування. Здійснено огляд нормативно-правової бази з питань обліку доходів від операційної діяльності [9]. Детальніше аналіз наукових джерела наведено у додатку А.

1.2 Теоретичні основи аналізу доходів від операційної діяльності

Бухгалтерська інформація має важливе значення для управління підприємством. Система бухгалтерського обліку формує дані про всі ділянки роботи підприємства і про результатах його діяльності. При цьому особливо важливе значення має інформація про доходи, так як на основі цих даних безпосередньо залежить величина фінансового результату суб'єкта господарювання в цілому.

Велике значення в загальній системі роботи суб'єкта господарювання займає аналіз доходів. Його важливість полягає:

- дохід безпосередньо впливає на фінансовий результат діяльності підприємства;
- деякі види доходів займають значну частину загальної суми доходів, що в свою чергу потребує їх деталізації.

Аналіз доходів – це частина економічної стратегії підприємства, яка спрямована на створення економічних умов, що забезпечують відшкодування постійних витрат підприємства, покриття змінних витрат, які залежать від обсягу реалізації продукції, повної і своєчасної оплати всіх видів податків, обов'язкових платежів та забезпечення отримання прибутку [3, с. 4].

Контроль та управління доходами на підприємстві включає в себе систему управління фінансовими ресурсами, до складової якої входить фінансова політика, методика, інструменти, а також особи, які приймають управлінські рішення. Суб'єкти господарювання з високим рівнем організації та управління – успішніша за своїх конкурентів. Тому невід'ємним завданням керівництва є правильна побудова системи управління доходами [47].

Питання впливу факторів на формування механізму управління доходами вивчало багато вітчизняних науковців, на думку Даценко С.М., Ульченко А.М., Волошина О.А., доцільно використовувати такий перелік цих факторів:

1. Обсяг виробництва і реалізації продукції, на що впливають асортимент продукції, ритмічність випуску та ін.

2. Рівень товарності окремих видів продукції — відношення кількості реалізованої продукції до кількості виробленої, виражене у відсотках.

3. Структура реалізованої продукції, за якою продукція з найбільшою часткою реалізації у загальній структурі дає найбільший дохід для підприємства.

4. Ціна реалізації, на яку впливає якість продукції, рівень інфляції, рівень оподаткування, канали реалізації, ринки збуту.

5. Витрати на виробництво продукції, її реалізацію, зберігання та ін. [3].

Для ефективного управління доходами, суб'єкту господарювання необхідно постійно здійснювати аналіз формування, розподілу та використання доходів. Результатами такого аналізу має важливе значення як для внутрішніх користувачів інформації, так і зовнішніх. Етапи управління доходами можуть здійснюватися за послідовністю зображеною на рисунку 1.7

Рис. 1.7 – Послідовність етапів управління доходами на підприємстві [47]

Аналітичне забезпечення управління доходами підприємства доцільно вважати механізмом здійснення контролю за виконанням та правильним прийняттям управлінських рішень, відповідно до різних операцій. Такий механізм в свою чергу є складовою системи управління підприємством конкретної галузі, яка є складовою загальної системи управління підприємством певної галузі що забезпечує оперативне формування об'єктивної та доречної інформації про результати й ефективність діяльності суб'єкту господарювання, причини їх зміни, можливі резерви та перспективи подальшого розвитку тощо .

За будь-яким видом діяльності, ефективність функціонування підприємства визначають показники дохідності. Доходи суб'єкта господарювання містять в собі результати виробництва і реалізації продукції (робіт, послуг), їх якості й асортименту, ефективності використання виробничих і фінансових ресурсів, результати ділового партнерства та виробничо-фінансового менеджменту тощо [26, с. 81].

Метою аналізу доходів є:

- оцінка результатів діяльності суб'єкта господарювання;
- дослідження причин змін динаміки;
- порівняння власних показників діяльності, з показниками конкурентів.

Своєчасний аналіз доходів забезпечить обґрунтовані шляхи збільшення доходів, також об'єктивна та оперативна оцінка доходів забезпечить ефективне управління підприємством.

Для аналізу доходів суб'єкта господарювання використовується інформація зазначена у фінансовій звітності підприємства: Баланс (Звіт про фінансовий стан), Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Примітки до річної фінансової звітності; статистична звітність; інформація бухгалтерського обліку; також для аналізу доходів можна використовуватись такі джерела інформації: декларація про прибуток підприємства, бізнес-план, фінансовий план, матеріали перевірок тощо.

Завданням аналізу доходів суб'єктів господарювання зображено на рис. 1.8

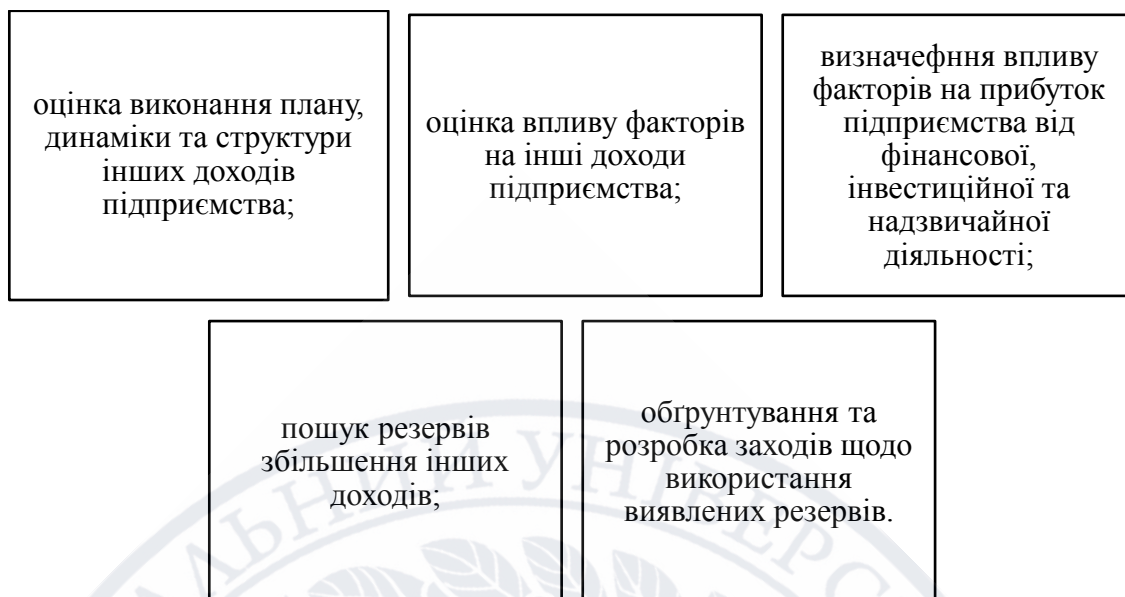

Рис. 1.8 – Завдання аналізу доходів [3]

Дослідження аналізу доходів проводяться двома аспектами. Сутність першого аспекта полягає в оцінці доходу як ступеню досягнення кінцевої мети та визначення ефективності виробничо-фінансової діяльності. У даному випадку оцінюється рівень використаних сприятливих можливостей та втрачених економічних вигід. Сутність другого аспекту полягає визначення пріоритетів вкладення капіталу за видами діяльності за масштабами у стратегічному та тактичному вимірах, які дають максимальний приріст доходу. Для досягнення поставлених завдань застосовується комплекс спеціальних систем та методів економічного аналізу. Основні прийоми аналізу доходів суб'єкта господарювання визначено у таблиці 1.2 [26, с.83].

Таблиця 1.2 – Види аналізу фінансового стану підприємства

Назва аналізу	Характеристика
Горизонтальний (часовий) аналіз	Порівняння показників щодо доходів чи витрат здійснюється з попереднім періодом;
Вертикальний (структурний) аналіз	Полягає в структуризації видів, груп або напрямів доходів і витрат з визначенням впливу кожного чинника на результат у цілому;

Трендовий аналіз	Порівняння показників дохідної частини або витрат з попередніми періодами та визначення тренду, тобто визначається динаміка досліджуваного показника; аналіз проводиться на підставі фактичних даних за попередні роки, зарубіжний досвід використання даного методу проводить дослідження за період не менше 3 років.
Аналіз відносних коефіцієнтів	Даний методи використовується для визначення взаємозалежності або взаємозв'язків між досліджуваними показниками активів, пасивів, доходів та витрат або напрямками різних форм звітності.

Економічний аналіз передбачає використання різних методів. Деякі аналітичні методи перейнято зі споріднених наук : математики, математичної статистики, бухгалтерського обліку, психології, менеджменту та інших, що є наслідком взаємопроникнення різних наук на певних етапах їх розвитку та особливістю економічного аналізу, що формувався і розвивається на їх перетині. Аналітичний процес передбачає використання звичайних економічно-статистичних методів, таких як: методи середніх та відносних величин, групування, графічний, індексний, елементарні методи обробки рядів динаміки, а також математико-статистичні методи: кореляційний аналіз, дисперсійний аналіз, факторний аналіз, метод головних компонентів (рис. 1.9).

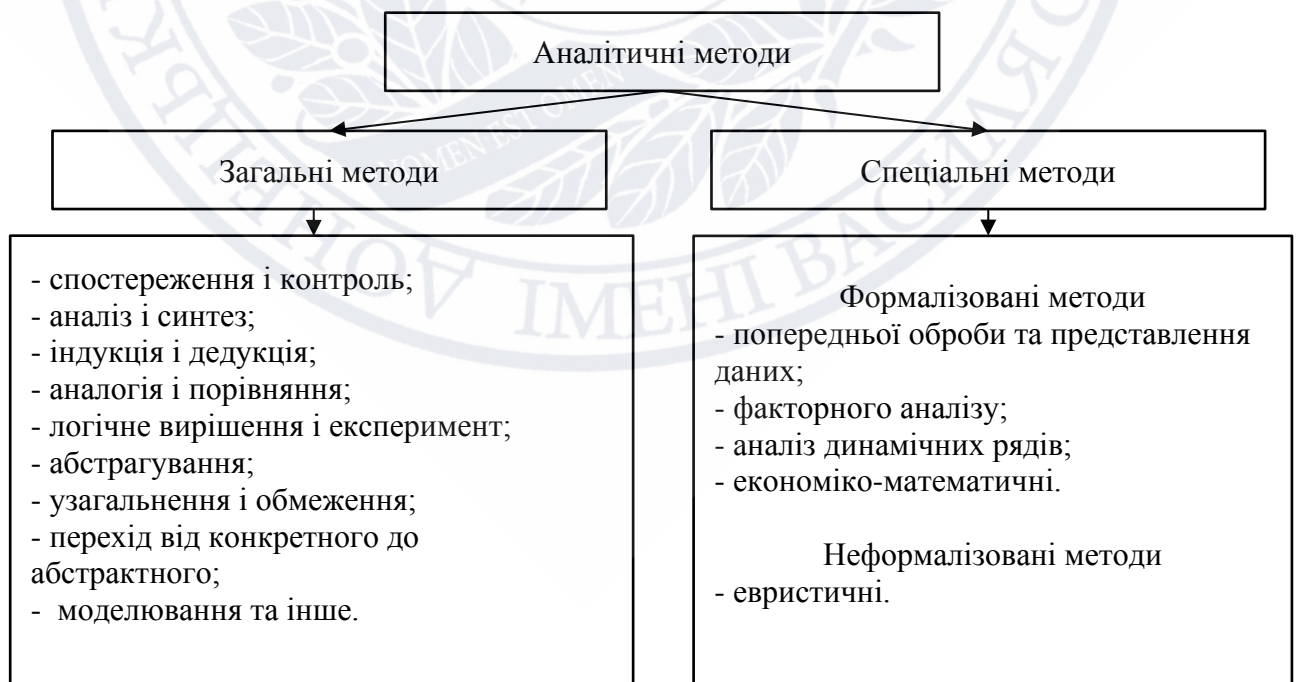

Рис. 1.9 – Методи економічного аналізу [16, с. 91]

У аналізі існує декілька типів моделей, за допомогою яких структурується та ідентифікується взаємозв'язок між основними показниками. Виділяють три основні типи моделей: описові, передикативні та нормативні.

До описових моделей відносяться моделі описового характеру, вони базові для оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання. До описових моделей відносять: систему фінансових звітів, фінансові звіти у різних фінансових розрізах, горизонтальний і вертикальний аналіз звітності; система аналітичних показників; аналітичні записки до звітності [26, с. 83].

До передикативних моделей відносять моделі прогнозованого характеру. Такі моделі використовують для прогнозування прибутку і фінансового стану в майбутньому. Найрозповсюдженішими з передикативних моделей є: розрахунок точки критичного обсягу продаж; побудова прогнозних фінансових звітів; моделі динамічного аналізу (жорстко детерміновані факторні моделі); регресійні моделі; моделі ситуаційного аналізу [26, с. 83].

До нормативних моделей належать моделі порівняння фактичних результатів з плановими. Такі моделі насамперед використовуються для фінансового аналізу в середині суб'єкта господарювання. Сутність таких моделей полягає у визначенні нормативів по кожній статті витрат у відповідних технологічних процесах та видах продукції, до встановлення передумов для відхилення фактичних результатів від нормативних [26, с. 83].

Великий об'єм аналізу та дослідження фінансових результатів суб'єктів господарювання можна отримати з бухгалтерської інформації, складеної П(С)БО. Вид діяльності, характеристики визнання доходів та структурована інформація щодо залученого капіталу в економічний процес, забезпечують широкий діапазон кількісних і якісних параметрів кінцевих фінансових результатів.

Кожна складова доходу підприємства має досить конкретний характер, це в свою чергу дає можливість власникам підприємства та акціонерам вибирати пріоритетні напрямки активізації діяльності. Для інших користувачів інформації аналіз доходів дає можливість виробити необхідну стратегію

поведінки, спрямовану на мінімізацію втрат і ризику підприємництва. Загальна схема аналізу доходів підприємства зображена на рисунку 1.10 [26, с. 84]

Рисунок 1.10 – Схема загального аналізу доходів [26, с. 84]

Для збільшення доходів підприємства науковці виділяють такі аналітичні методи:

1. Ціновий метод – сутність його полягає у аналізі цінової політики конкурентів на ринку і впровадженні власних занижених цін порівняно з конкурентами;
2. Метод високих цін – сутність методу полягає у встановленні завищених цін на ринку на певний період часу.
3. Метод тарифних планів – сутність методу полягає у реалізації продукції за різними цінами для різних груп клієнтів.
4. Метод групового квотування – сутність методу полягає у встановленні обмежень в обсязі продукції, яку необхідно реалізувати за встановленою ціною.
5. Метод групової оптимізації доходів – сутність методу полягає у встановленні конкретних обсягів доходів для ефективного функціонування суб'єкта господарювання [47].

Для ефективного проведення аналізу доходу підприємства, необхідно враховувати чітку організацію аналітичного процесу, як цілісну систему дій спрямованих на раціональне, скоординоване вивчення об'єкта дослідження, для досягнення поставленої мети підприємства. Ефективність аналізу доходу можливе при чіткому обмірковуванні, плануванні та організації.

Висновки до розділу 1

Дослідивши теоретичні основи обліку та аналізу доходів від операційної діяльності підприємства можемо зробити такі висновки:

1. Обґрунтовано економічну сутність поняття доходу, яка досліджувалася протягом всієї історії становлення економіки. Кожний з вчених по різному трактує це поняття, створюючи і обґрунтовуючи доведення в своїх працях та концепціях. Проведений аналіз тлумачення поняття «дохід», дає можливість зробити нам висновок, що з точки зору обліковців, дохід розглядається через характерну рису збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, а з точки зору фінансистів, дохід розглядається як різновид фінансового результату господарської діяльності підприємства за певний період.

2. Наведено класифікацію доходів відповідно до П(С)БО 15. Класифікація доходів згідно П(С)БО 15 «Дохід» забезпечує достовірність обліку, дає можливість одержати інформацію про склад доходів, розділити їх за видами діяльності відповідно до центру відповідальності, дає можливість встановити відхилення від планових показників та визначити їх причини, а також контролювати рух грошових коштів та їх еквіваленти.

3. Проведене порівняльне дослідження національних стандартів П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 18 «Договір на будівництво» дає можливість нам зробити висновок, що вони мають відмінності щодо визнання доходів, термінів та порядку звітності.

4. Досліджено систему обліку доходів від реалізації за МСФЗ 15 «Дохід від договорів із клієнтами» нам показує, що процес обліку доходів поділяється на п'ять етапів. Сутність першого етапу полягає у ідентифікації контракту, який повинен відповідати усім вказаним критеріям в стандарті, другий етап виявляє та

визначає зобов'язання щодо виконання в конкретний часовий термін. Третій етап обліку доходів полягає у визначенні ціни операції. Наступний етап – розподіл ціни операції на зобов'язання щодо виконання. Завершальний етап, п'ятий – це визнання доходу від реалізації, здійснюється тоді, коли суб'єкт господарювання задовольняє зобов'язання щодо виконання, передаючи обіцяний товар або послугу клієнтові

5. Дослідивши аналіз щодо доходів, можна стверджувати, що він є не невід'ємною частиною для забезпечення ефективного функціонування суб'єкта господарювання. Систематичний аналіз доходів забезпечує контроль за формуванням, розподілом та використанням доходів. Аналіз забезпечує оперативне формування об'єктивної інформації про результати діяльності підприємства, причини та наслідки їх змін, забезпечує можливість виявлення резервів та перспектив розвитку використовуючи різні аналітичні методи..

6. Проведене дослідження щодо аналізу доходів, дає можливість зробити висновок, що для забезпечення систематичного аналізу дохідної частини необхідно створити інформаційну базу для прийняти управлінських рішень, провести аналіз обсягу та складу оптимальних доходів, визначити чинники впливу, які мають безпосередній вплив на розмір та рівень доходу, оцінити обсяги надходжень для забезпечення самофінансування суб'єкта господарювання, здійснити прогнозування можливих шляхів отримання доходів та аналіз доцільності їх реалізації та сформувані оптимальний план отримання дохід підприємства.

РОЗДІЛ 2 ОБЛІК ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТОВ «МАРВА» ЛТД

2.1 Організаційно-технологічні особливості підприємства, їхній вплив на вибір положень облікової політики щодо обліку доходів від операційної діяльності

Процес організації бухгалтерського обліку суб'єктів господарювання регламентується п'ятьма рівнями [18, с. 61]:

- 1) нормативно-правові акти вищої юридичної сили;
- 2) акти вищого органу в системі органів виконавчої влади;
- 3) положення, що затверджуються Міністерством фінансів України, постанови та накази НБУ, Державної казначейської служби України;
- 4) нормативно-правові акти та методичні рекомендації Міністерства фінансів, Державної фіскальної служби України, Державної статистичної служби України та інших органів виконавчої влади;
- 5) рішення щодо організації та ведення бухгалтерського обліку, що приймаються керівництвом підприємства на підставі законодавчих актів попередніх чотирьох рівнів.

Згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» відповідальність за організацію бухгалтерського обліку суб'єктів господарювання лежить на його власнику (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) відповідно до установчих документів. Завдання власника (власників) суб'єкта господарювання полягає в організації обліку, реалізація цього завдання полягає у самостійному визначенні облікової політики підприємства; затвердження правил документообігу та технології обробки облікової інформації; вибору форми обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації; розробки робочого плану рахунків, тощо. Розробка облікової політики на підприємстві передбачає власний вибір методів, способів, прийомів організації обліку підприємства зобов'язані дотримуватись єдиних

засад ведення обліку та складання звітності, визначених нормативними документами, враховуючи особливості своєї діяльності і технології обробки облікової інформації.

Існує безліч факторів, які впливають на організаційний процес бухгалтерського обліку підприємства, більша частина науковців відокремлюють наступні [18, с. 61]:

1. Фінансове становище підприємства обмежує можливість залучення кваліфікованих спеціалістів з бухгалтерського обліку, також фінансові обмеження поширюються на інші сфери такі як, юриспруденція, маркетинг, менеджмент. Первинна постановка бухгалтерського обліку є невід'ємною умовою організації діяльності підприємства, як і упорядкування його установчих документів.

2. Обізнаність законодавства є невід'ємним для здійснення діяльності. Для того, щоб організувати безперебійну діяльність суб'єкта господарювання, необхідно знати діючу законодавчу базу України: цивільного, податкового, трудового, валютного, митного, зовнішньоекономічного законодавства. Відсутність належних економічних та правових знань в документообігу – сьогодні є однією з найпоширеніших проблем.

3. Не повний штат необхідних спеціалістів. Обмежена фінансування або мала кількість обсягу роботи, призводить до виконання роботи працівників, які не є фахівцями у належній галузі, працівники змушені виконувати завдання у яких вони не компетентні.

4. Відсутність необхідних знань керівників у сфері бухгалтерського обліку. Організація бухгалтерського обліку має зворотній зв'язок, він полягає у надані необхідної інформації керівництву про те, чим він керує і до яких наслідків це призводить. Двома найважливішими завданнями бухгалтерського обліку є забезпечення збереження майна та визначення результатів діяльності. Незнання цих завдань керівництвом призводить іноді до небажаних ситуацій.

При організації обліку на підприємстві необхідно враховувати дві групи чинників: об'єктивні та суб'єктивні. До першої групи належать: рівень розвитку ринкової економіки та ступінь демократизації суспільства, поширення процесу

інтеграції економіки країни у світовий економічний простір та вимоги міжнародних інституцій щодо стандартизації та гармонізації обліку. До другої групи належать: форма власності та організаційно-правова структура підприємства; вид економічної діяльності чи галузеве підпорядкування, що зумовлює особливості та умови облікової роботи; система оподаткування (загальна, спрощена); параметри підприємства за обсягами діяльності, номенклатурою продукції, чисельністю працюючих; матеріально-технічне забезпечення обліково-аналітичної роботи підприємства та рівень забезпеченості кваліфікованими обліковими працівниками; організаційно-технічні умови діяльності, особливості технології та організаційно-технічної структури; умови організації та стимулювання праці, тощо.

Організація бухгалтерського обліку в свою чергу передбачає її раціональну організацію (табл. 2.1.)

Таблиця 2.1 – Принципи раціональна організації бухгалтерського обліку [12, с. 8]

№ з/п	Принцип	Сутність
1	Принцип цілісності	розглядає систему як цілісне явище, якість якого не зводиться до особливостей окремих частин, що складають його. Цілісність обліку системи як об'єкта передбачає подвійне узагальнення господарських фактів, явищ і процесів.
2	Принцип всебічності	передбачає облік всіх внутрішніх зв'язків і відносин системи, а також чинників, що впливають на функціонування даної системи.
3	Принцип субординації	означає створення ієрархії елементів і відносин за визначеними критеріями. Основним критерієм є адекватність організаційної і технологічної структур господарства.
4	Принцип динамічності	характеристики системи слід розглядати як постійно змінні, а не постійні. Динамічність бухгалтерського обліку як системи обумовлена удосконаленням форм і методів його організації, розвитком форм здійснення розрахунків, системи рахунків, застосуванням нових методів обліку ресурсів, витрат на виробництво і калькуляцію собівартості продукції.

5	Принцип випереджаючого відображення	вимагає прогнозування стану системи обліку в майбутньому, тому що передбачає постійну наявність проблем, виникнення яких обумовлене часом.
6	Принцип системостворюючих відносин	означає визначення зв'язків між елементами системи, які забезпечують її існування, цілісність, розвиток.

Доходи від основної діяльності підприємства є основою операційних доходів, являють собою основу для розвитку операційної діяльності. Розмір доходу підприємства є головним чинником, який має вплив на загальну суму всіх видів операційного прибутку, який формується в процесі операційної діяльності. Організація обліку доходу визначає свої завдання та об'єкти (рис. 2.1).

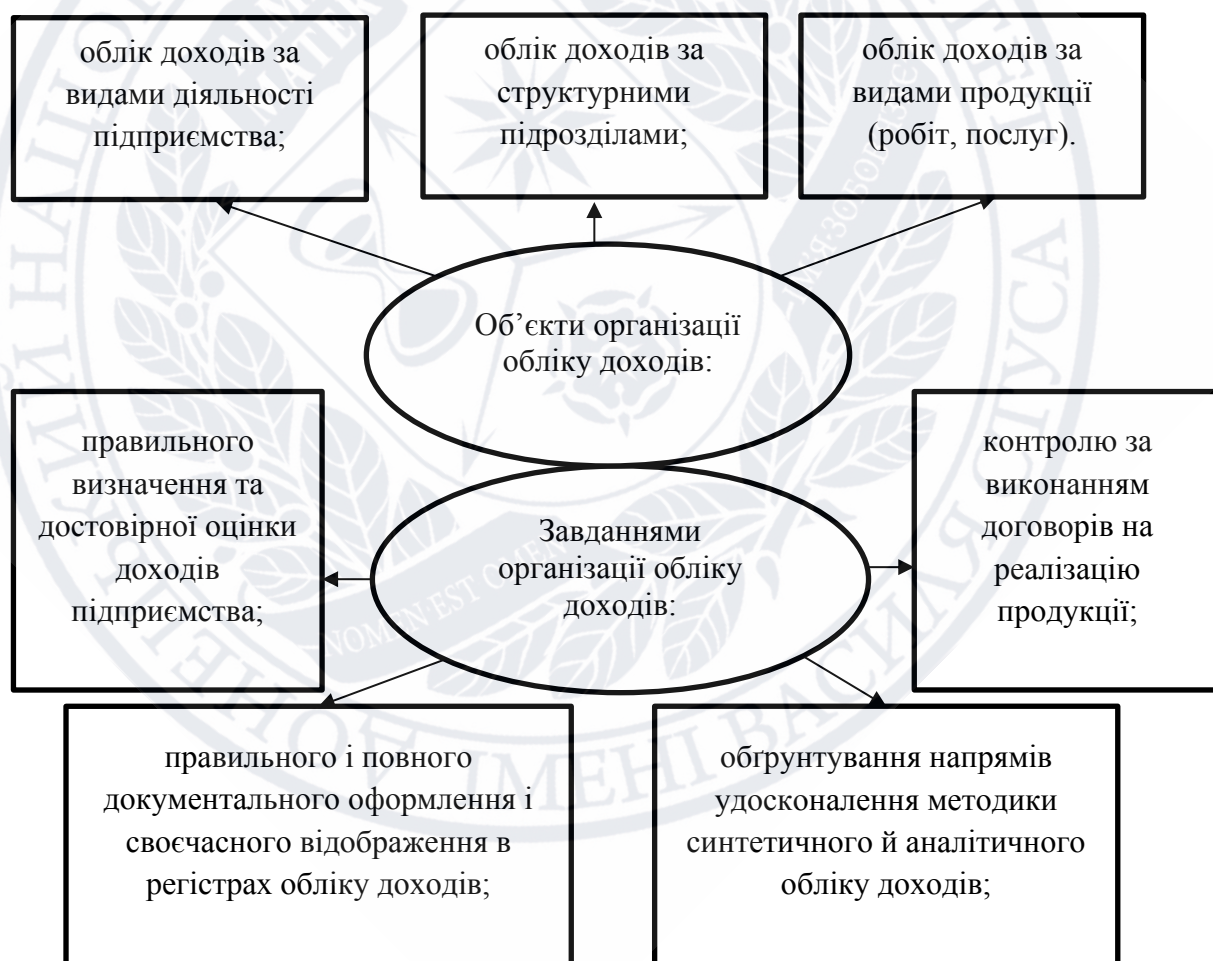

Рис. 2.1 – Об'єкти та завдання організації обліку доходів [12, с. 54]

Операційні доходи підприємства вирішують такі основні завдання [14, с. 149]:

1. Значна частина операційних доходів підприємства є джерелом погашення поточних витрат, які стосуються його операційної діяльності.

2. Частина доходів від операційної діяльності є джерелом для виплат податків пов'язаних з операційною діяльністю. Такі доходи забезпечують формування коштів для державного та місцевих бюджетів.

3. Операційні доходи підприємства формують чистий операційний прибуток суб'єкта господарювання, це дає можливість забезпечувати зареєстрований та резервний капітал, проводити виплатити власникам та інвесторам підприємства.

Умови визначення доходу від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг наведені у таблиці 2.2 [14, с. 149]

Таблиця 2.2 – Умови визнання доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг

№	Умови визнання доходу	Дохід від реалізації продукції (товарів, інших активів)	Дохід від виконання робіт, надання послуг
1	Покупцю передані ризики та вигоди, що пов'язані з правом власності на продукцію (товари або інші активи)	+	
2	Підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованими продукцією (товарами або іншими активами)	+	
3	Сума доходу може бути достовірно визначена	+	+
4	Є впевненість, що відбудеться збільшення економічних вигод суб'єкта господарювання	+	+
5	Витрати, що пов'язані із операцією, можуть бути достовірно визначені	+	+
6	Має місце достовірна оцінка ступеня завершеності робіт (або послуг) на дату балансу		+

На державному законодавчому рівні Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» встановлено, що облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством

для складання та подання фінансової звітності [40]. В Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» встановлено, що облікова політика – це конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності [23].

У наказі обов'язково повинно бути зазначені такі аспекти щодо діяльності підприємства [14, с. 150]:

- перелік зовнішніх та внутрішніх первинних документів з обліку доходів від операційної діяльності, які рекомендується оформлювати, а також затверджений графік документообороту;
- особливості визнання доходів від операційної діяльності;
- розробка аналітичних рахунків з обліку доходів від операційної діяльності;
- прізвища відповідальних осіб за формування та збереження інформації про доходи від операційної діяльності.

Наказ про облікову політику є підтвердженням облікової політики суб'єкта господарювання щодо обліку. Наказ формується головним бухгалтером і затверджується керівництвом підприємства. Послідовність облікової політики формується організацією та технологією, методами та заключними етапами (рис. 2.2)

Діяльність досліджуваного підприємства ТОВ «Марва» ЛТД полягає у будівництві та ремонті доріг, яка визначається в статуті підприємства (додаток Б). Основним завданням суб'єкта господарювання є:

- модернізація та покращення стану магістралей, автотрас та інших автомобільних доріг, забезпечення безпеки руху швидкості, комфортності та економічності перевезень пасажирів і вантажів автомобільним транспортом;
- покращення стану доріг, мостів та дорожньої інфраструктури;
- поліпшення технічних показників,
- підвищення конкурентоспроможності автомобільних доріг щодо забезпечення транзитних перевезень і розвитку автомобільного туризму;

- підвищення рівня загальнодоступності транспортних засобів у сільські місцевості, що забезпечує доступність пересування громадян, сприяє інвестиційній діяльності та соціально-економічному розвитку держави загалом.

14 січня 2016 року затверджено «Наказ про облікову політику» досліджуваного суб'єкта господарювання ТОВ «Марва» ЛТД (додаток В). У пункті 3.8 вказується, що облік доходів здійснюється відповідно до вимог П(С)БО 15 «Дохід», затвердженого наказом МФУ від 29 листопада 1999 № 290 (із змінами).

Рис. 2.2 – Організаційна схема облікової політиці доходів підприємств
[10, с.773]

Дослідження облікової політики на ТОВ «Марва» ЛТД нам дає можливість зробити висновок, що необхідна інформація в «Наказі про облікову політику»

розкрита недостатньо. Підприємству варто звернути увагу на розмежування доходів за класифікаційними групами, а саме:

- дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- інші операційні доходи;
- фінансові доходи;
- інші доходи;
- надзвичайні доходи.

Для ведення обліку доходів в галузі будівництва та ремонту автомобільних доріг важливою інформацією, яка повинна бути зазначена в обліковій політиці – це оцінка ступеня завершеності операцій з надання послуг, згідно П(С)БО 15 «Дохід» він може оцінюватися в один із способів:

- вивчення виконаних робіт;
- визначення питомої ваги обсягу послуг, наданих на певну дату, у загальному обсязі обов'язкових до надання послуг;
- визначення питомої ваги витрат підприємства у зв'язку з наданням послуг у загальній очікуваній вартості таких витрат [32].

В обліковій політиці варто відзначити інформацію про надзвичайні доходи, а саме їх перелік та склад. Також необхідно їх розмежувати на відшкодування збитків від надзвичайних подій та інші надзвичайні доходи.

Розробка облікової політики на підприємстві передбачає вибір одного з альтернативних варіантів, які встановлені НП(С)БО або МСФЗ. Суб'єкт господарювання має можливість переглянути свою облікову політику та вносити зміни протягом звітного періоду у будь-який необхідний момент. Вплив впровадження облікової політики на операції в загальному випадку відображають ретроспективно. Перспективний підхід застосовують, тільки коли суму коригування достовірно визначити неможливо.

Зміни внесені в облікову політику не передбачають коригування нерозподіленого прибутку на початок року і повторного надання порівнянної інформації. Податковий кодекс України не зазначає вимоги про внесення коригувань фінансового результату, пов'язаних зі зміною ОП.

Організаційна структура суб'єкта господарювання складається з директора, якому підпорядковується бухгалтер, економіст та начальник виробництва, якому в свою чергу підпорядковуються водії та майстри (рис. 2.3.)

Закон України "Про інформацію" [44] визначає, що документ - це передбачена законом матеріальна форма одержання, зберігання, використання і поширення інформації шляхом фіксації її на папері, магнітній, кіно відео фотоплівці або на іншому носіїві.

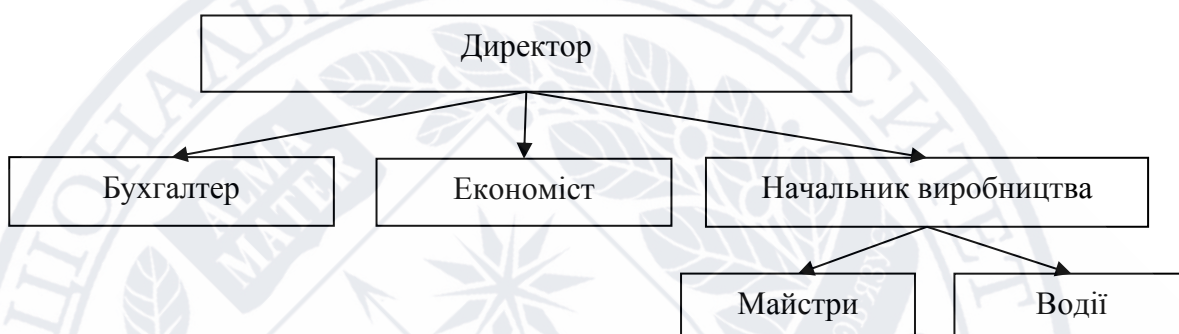

Рис. 2.3 – Організаційна структура ТОВ «Марва» ЛТД

У бухгалтерському обліку організація руху документів – це оптимізація джерел обміну інформацією суб'єктів користування облікових даних. Формування графіку документообігу на підприємстві відштовхується від масштабу підприємства, кількості його підрозділів, посадових інструкцій та інших нормативних актів. Ці положення являть собою базу для розробки графіку документообігу, який є невід'ємною частиною облікової політики підприємства.

Необхідно зазначити, що первинні документи підлягають обов'язковій перевірці у межах компетенції працівниками, які ведуть бухгалтерський облік:

- за формою і змістом, тобто перевіряються наявність у документі обов'язкових реквізитів (назва документа (форми), дата складання, назва підприємства, від імені якого складено документ, зміст, обсяг і одиниця виміру господарської операції, посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції і правильність її оформлення, особистий підпис або інші дані, що дають можливість ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції);

- відповідність господарської операції чинному законодавству у сфері бухгалтерського обліку; логічна ув'язка окремих показників.

На ТОВ «Марва» ЛТД оформлення господарських операцій фіксується такими первинними документами:

- прибутковий касовий ордер;
- виписка банку;
- платіжне доручення;
- товарно-транспортна накладна;
- видаткові накладні;
- розрахунки (довідки) бухгалтерії;
- акт приймання виконаних підрядних робіт
- Журнал 6 (призначений для узагальнення інформації про доходи від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємств, а також для відображення фінансових результатів від звичайної діяльності та надзвичайних подій);
- Головної книги (узагальнює інформацію відображену в Журналі 6).

Формування первинних документів відбувається за допомогою комп'ютера з використанням програмного продукту 1С, здійснюється реєстрація операцій безпосередньо в регістрах, створюються комплексні документи.

2.2 Оцінка діючий практиці обліку доходів від операційної діяльності на ТОВ «Марва» ЛТД

Для узагальнення інформації про доходи від реалізації готової продукції (товарів, робіт, послуг) Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств й організацій передбачено рахунок 70 «Доходи від реалізації», який має наступні субрахунки представлені у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Субрахунки до рахунку 70 «Доходи від реалізації»

№ субрахунку	Назва субрахунку	Характеристика
1	2	3
701	Дохід від реалізації готової продукції	Для узагальнення інформації про доходи від реалізації готової продукції.
702	Дохід від реалізації товарів	Для узагальнення інформації про доходи від реалізації товарів підприємств торгівлі та інших організацій.
703	Дохід від реалізації робіт і послуг	Для узагальнення інформації про доходи від реалізації робіт і послуг, про результати зміни резервів незароблених премій підприємств і організацій, що виконують роботи і надають послуги.
704	Вирахування з доходу	Для відображення суми надходжень за договорами комісії, агентськими та іншими аналогічними договорами на користь комітентів, принципалів, сум наданих після дати реалізації знижок покупцям, вартість повернених покупцям продукції та товарів та інших сум, що підлягають вирахуванню з доходу.
705	Перестраховування	Для узагальнення інформації про частки страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) за договорами перестраховування.

За кредитом субрахунків 701-703 відображається збільшення (одержання) доходу від реалізації. За дебетом – суми непрямих податків та списання доходів у порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати». Субрахунок 704 – дебетовий. За дебетом відображається вартість повернених покупцем товарів,

знижки та інші суми, що підлягають вирахуванню з доходу. За кредитом – списання дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати». На субрахунку 705 підприємства, які є страховиками відповідно до Закону України «Про страхування», узагальнюють інформацію про частки страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) за договорами перестрахування. У таблиці 2.4 наведено типову кореспонденцію рахунків.

Таблиця 2.4 – Кореспонденція рахунків з обліку доходів від реалізації послуг на ТОВ «Марва» ЛТД за 03 вересня 2018 р.

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн	Первинний документ
		Дебет	Кредит		
1	Визнання доходу з наданих послуг	361	703	311 850	Накладна (додаток Г)
2	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	703	6415	51 975	Податкова накладна (додаток Д)
3	Надійшли кошти на банківський рахунок	311	361	311 850	Банківська виписка (додаток Е)

У п. 2 П(С)БО 18 розшифровано такі поняття [42]:

- будівельний контракт – це договір про будівництво;
- будівництво - це спорудження нового об'єкта, реконструкція, розширення, добудова, реставрація та ремонт об'єктів, виконання монтажних робіт.

Про строки будівництва в П(С)БО нічого не сказано. А отже, для цілей бухобліку має значення тільки предмет договору – будівництво. Водночас із сутності П(С)БО 18 [42] впливає, що в ньому визначено правила для визнання доходів і витрат за незавершеними на дату балансу контрактами. Подібне обґрунтування зазначено в МСБО 11 «Будівельні контракти» [22], а саме те, що у зв'язку з характером діяльності, здійснюваної в межах будівельних контрактів, дата початку діяльності за контрактом і дата її закінчення зазвичай випадають на

різні звітні періоди. Тобто, аби підрядник цілковито зміг відчувати вимоги П(С)БО 18, строк виконання будівельного контракту має виходити за межі звітного періоду. Лишень у цьому разі в підрядника, який виконує роботи, виникає сенс і потреба для поетапного визнання доходів та витрат відповідно до правил будівельного стандарту.

Правила визначення доходу за незавершеними контрактами залежать від можливості підрядника оцінити кінцевий фінансовий результат контракту (відповідні умови описано в П(С)БО 18 [42]. Тому, якщо кінцевий фінансовий результат контракту:

1) може бути достовірно оцінено, то для визначення доходу (витрат) звітного періоду застосовується один із трьох запропонованих П(С)БО 18 методів визначення ступеня завершеності робіт [42]:

- вимір та оцінка виконаної роботи;
- співвідношення обсягу заведеної частини робіт та їх загального обсягу за будівельним контрактом у натуральному вимірі;
- співвідношення фактичних витрат від початку виконання будівельного контракту до дати балансу та очікуваної (кошторисної) суми загальних витрат за контрактом.

При цьому сума доходу (витрат) від виконання будівельного контракту визначається розрахунковим шляхом пропорційно до ступеня його завершеності. Унаслідок загальний прибуток за контрактом буде розподілено на звітні періоди, упродовж яких виконується контракт. Тобто у звітності кожного періоду рентабельність реалізації (відношення прибутку до доходу) відповідатиме середній за контрактом;

2) не може бути достовірно оцінено, то дохід визнається в сумі фактичних витрат від початку виконання контракту, за якими існує ймовірність їх відшкодування. У такому разі прибуток за контрактом дорівнюватиме нулю. За

відсутності ймовірності відшкодування витрат дохід узагалі не визнають відповідно до П(С)БО 18.

Коли ж будівельний контракт буде розпочато й закінчено в межах одного звітного періоду, застосовувати до нього П(С)БО 18 немає потреби. Такий "короткостроковий" договір можна обліковувати як звичайний договір на виконання робіт [42].

З двох проаналізованих методів на досліджуваному підприємстві ТОВ «Марва» ЛТД використовується метод визначення ступеня завершеності робіт на основі виміру та оцінки виконаної роботи.

Цей метод є найбільш доцільнішим оскільки ремонт і будівництво доріг загалом здійснюються за рахунок коштів державного і місцевого бюджетів, тому підрядники в обов'язковому порядку оформляють Акт приймання виконаних будівельних робіт та Довідку про вартість виконаних будівельних робіт. Названі документи складають і підписують сторони після закінчення визначених у договорі етапів (етапом може бути місяць, квартал та ін.). Таким чином, маючи на руках підписані замовником Акт і Довідку, підрядникові достатньо просто визначити ступінь завершеності контракту для Відображення в обліку за звітний період доходів і витрат за таким контрактом.

Водночас підрядник часто показує в обліку та звітності:

- доходи, відображені в Актах (Довідці);
- витрати, фактично понесені.

За подібного підходу з урахуванням ступеня завершеності робіт визнаються тільки доходи. Це аж ніяк не правильно. Адже згідно з п. 3 П(С)БО 18 витрати також мусять визначатися розрахунковим шляхом пропорційно до ступеня завершеності контракту.

Правильно показувати наростаючим підсумком:

- доходи, відображені в Актах (Довідці) кожного періоду;

- витрати, визнані у звітному періоді, з огляду на ступінь завершеності контракту.

Такий підхід дозволяє підрядникові дотриматися вимог П(С)БО 18 і досягти достовірності інформації про фінансовий стан.

Найбільш доцільним відображення доходів від реалізації продукції у правильному періоді вважається визнання під час передачі ризиків і вигід покупцеві продукції.

У МСФЗ 15 не визначає чітких правил та обмежень щодо визнання та оцінки доходу, у ньому зазначені лише принципи за допомогою яких, суб'єкт господарювання приймає самостійне рішення. Відображення доходів в невідповідному періоді, призводить до допущення помилки при визнанні доходів підприємства, наслідком цього є завищення або заниження доходів, відображених у фінансовій звітності підприємства.

Узагальнення інформації про інші доходи від операційної діяльності підприємства ведеться на рахунку 71 «Інший операційний дохід».

За кредитом рахунку 71 «Інший операційний дохід» відображається збільшення (одержання) доходу, за дебетом — суми непрямих податків (податку на додану вартість, акцизного податку та інших зборів (обов'язкових платежів) та списання в порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати». Даний рахунок має 10 субрахунків. У таблиці 2.4 розглянемо кореспонденцію рахунків з обліку доходів від іншої операційної діяльності.

Таблиця 2.5 – Типова кореспонденція рахунків обліку доходів від іншої операційної діяльності

№	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Відображено дохід одержаний від реалізації іноземної валюти	312	711
2	Відображено дохід одержаний у результаті реалізації виробничих запасів	377	712
3	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	712	641
4	Відображено суму доходу одержаного від операційної оренди	377	713

5	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	713	641
6	Відображено дохід від операційної курсової різниці	312, 632	714
7	Відображено суми одержаних штрафів, пені, неустойки	377	715
8	Списано операційну кредиторську заборгованість, щодо якої минув строк позовної давності	631	717
9	Відображено суми одержаних гарантів, пов'язаних з операційною діяльністю	48	718

Рахунок 72 «Дохід від участі в капіталі» призначено для узагальнення інформації про доходи від інвестицій, які здійснені в асоційовані, дочірні або спільні підприємства та облік яких ведеться за методом участі в капіталі.

Рахунок 73 «Інші фінансові доходи» призначено для обліку доходів, що виникли у ході фінансової діяльності підприємства: дивідендів, відсотків та інших доходів від фінансової діяльності, які не обліковуються на рахунку 72 «Дохід від участі в капіталі».

Рахунок 74 «Інші доходи» призначено для обліку доходів, що виникають в процесі діяльності, але не пов'язані з операційною та фінансовою діяльністю підприємства.

Рахунок 76 «Страхові платежі» призначено для обліку страховиками надходжень страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) за договорами страхування.

Рахунок 79 «Фінансові результати» призначено для обліку й узагальнення інформації про фінансові результати діяльності підприємства. Розглянемо субрахунки у таблиці. 2.6.

За кредитом рахунку 79 «Фінансові результати» відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, за дебетом – суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, також сума нарахованого податку на прибуток. Сальдо рахунку при його закритті списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Таблиця 2.6 – Субрахунки до рахунку 79 «Фінансові результати»

№ субрахунку	Назва субрахунку	Характеристика
1	2	3
791	Результат операційної діяльності	Визначається прибуток (збиток) від операційної діяльності підприємства. За кредитом субрахунку відображається в порядку закриття рахунків сума доходів від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг та від іншої операційної діяльності, за дебетом – сума в порядку закриття рахунків обліку собівартості реалізованої готової продукції, товарів, робіт і послуг; адміністративних витрат, на збут, інших операційних витрат.
792	Результат фінансових операцій	Визначається прибуток (збиток) від фінансових операцій підприємства. За кредитом субрахунку відображається списання суми в порядку закриття рахунків обліку доходів від участі в капіталі та інших фінансових доходів, за дебетом – списання фінансових витрат з рахунків 95 «Фінансові витрати» та 96 «Втрати від участі в капіталі».
793	Результат іншої діяльності	Визначається прибуток (збиток) від іншої діяльності підприємства. За кредитом рахунку відображається списання суми в порядку закриття рахунків обліку доходів від інвестиційної та іншої діяльності підприємства, за дебетом – списання витрат з рахунку 97 «Інші витрати».

Основною формою фінансової звітності для відображення доходів підприємства є Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід). Формування інформації у Звіті про фінансові результати регулюється Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності, затвердженими Наказом Міністерства фінансів України № 433 від 28.03.2013 р. [61].

Таблиця 2.7 – Порядок відображення інформації стосовно доходів у «Звіті про фінансові результати»

Стаття	Код рядка	Зміст	Джерело
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);	2000	Відображають загальний дохід від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, знижок, повернення. При цьому така реалізація має бути основною діяльністю підприємства, тобто операціями, з метою якого його створювали й від чого воно одержує значну частку доходу	Дт рахунків 701 «Дохід від реалізації готової продукції», 702 «Дохід від реалізації товарів», 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг», 705 «Перестраховування» у кореспонденції з Кт 791.

Інші операційні доходи	2120	Відображають решту доходів (окрім доходів від реалізації товарів, робіт, послуг), отриманих підприємством при здійсненні операційної діяльності	Дт рахунку 71 «Інший операційний дохід» у кореспонденції із Кт 791
Доход від участі в капіталі	2200	Відображається дохід від збільшення вартості фінансових інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства (за винятком збільшення вартості інвестицій за рахунок додаткового інвестування)	Оборот за Дт 72 «Дохід від участі в капіталі» у кореспонденції з Кт 792
Інші фінансові доходи	2220	Відображають величину отриманих дивідендів (окрім виплачених дочірніми, асоційованими або спільними підприємствами), відсотків за облігаціями, одержаної винагороди за фінансову оренду активів	Оборот за Дт 73 «Інші фінансові доходи» у кореспонденції з Кт 792
Інші доходи	2240	Відображають доходи інвестиційної діяльності (без ПДВ і акцизного збору)	Оборот за Кт 74 «Інші доходи» у кореспонденції з Кт 792

На протязі звітного періоду на рахунках сьомого класу накопичується інформація про доходи й витрати, на основі чого складається що проміжна звітність підприємства.

Для кожного підприємства України визначення фінансового результату за певний період починається з формування доходів і витрат. У таблиці 2.6 наведена характеристика рядків для відображення інформації про доходи підприємства у «Звіті про фінансові результати». На досліджуваному підприємстві введеться спрощена форма фінансової звітності.

2.3 Удосконалення ведення обліку доходів від операційної діяльності з використанням сучасних комп'ютерних технологій

Сучасна теорія і практика ведення бізнесу в Україні доводять, що без використання та ефективного використання інформаційних технологій ефективна організація бухгалтерського обліку на сучасних підприємствах неможлива, і вона набуває все більшого значення в процесі управління бізнесом.

Система бухгалтерського обліку (як складна інформаційна система, яка відображає діяльність підприємства та його фінансовий стан і результати) має цілеспрямований характер, її мета – забезпечення внутрішніх (керівників, засновників, учасників і власників майна підприємства) та зовнішніх (інвесторів, кредиторів та інших) користувачів бухгалтерської звітності конкретною економічною інформацією, необхідною для управління і контролю (у сфері управління та адміністрування) за діяльністю підприємства [46, с. 3003]

Інформаційні технології являють собою комплексну систему методів і способів збору, накопичення, опрацювання, зберігання, передачі (обміну), подання і використання інформації [46]. Економічна інформація перетворюється на дані за певною схемою (рис. 2.4)

Рис. 2.4 – Схематичне перетворення економічної інформації в дані

Інформаційні технології являють собою систематизацію даних і обробку інформації, яка в свою чергу забезпечує автоматизацію бухгалтерського обліку та інших функцій управління підприємством. Методика бухгалтерського обліку представляє собою сукупність конкретних способів і прийомів, за допомогою

яких усі господарські операції фіксуються в обліку, та здійснюються за допомогою обчислення конкретних показників, необхідних для ефективного управління фінансово-господарською діяльністю підприємства.

Автоматизація бухгалтерського обліку має такі переваги:

- 1) підвищення результативності (ефективності, економічності, гнучкості (адаптивності), надійності, безпечності та якості) діяльності підприємства;
- 2) своєчасність прийняття управлінських рішень на різних рівнях управління;
- 3) ефективне управління кадрами;
- 4) підвищення ефективності праці управлінського персоналу та робітників, які задіяні в основному і/або допоміжному виробництві;
- 5) дієвий контроль за заборгованістю (на основі техніко-економічних розрахунків, аналітичного оцінювання, економіко-математичного моделювання тощо);
- 6) контроль (попередній, поточний, завершальний) за результатами діяльності підприємства тощо [46, с. 3005].

На вибір системи обробки облікової інформації впливають різні фактори, які можна класифікувати за такими ознаками:

- рівень централізації технологічного процесу виробництва;
- сфера застосування інформаційних технологій (облікова, аналітична, виробнича);
- масштаб поставлених цілей бухгалтерського обліку (повна автоматизація чи часткова);
- клас технологічних операцій, які реалізуються (системи управління технологічними процесами, базами даних);
- тип інтерфейсу користувача (переважно залежить від типу операційної системи);
- спосіб побудови мережі (локальна, глобальна);
- інструментарій (електронні, електричні, ручні, механічні);
- тип носія інформації;

- тип операції [46, с. 3005].

На вітчизняному ринку інформаційних технологій представлено чимало бухгалтерських комп'ютерних програм (табл. 2.8)

Таблиця 2.8 – Найпоширеніші програмні продукти для ведення бухгалтерського обліку на вітчизняному ринку інформаційних технологій

Програмні продукти	Характеристика
1С: Бухгалтерія	Програмний продукт найбільш вдалий для ведення бухгалтерського обліку та вважається повнофункціональною програмною системою серед усіх наявних інформаційних технологій на ринку щодо комп'ютеризації обліку.
Парус	Програмний продукт забезпечує автоматизацію ведення обліку на малих, середніх та великих підприємствах
БЕСТЗВІТ ПЛЮС	Забезпечує автоматизацію частини облікового процесу бухгалтерського обліку щодо подання облікової звітної документації
X-DOOR	Забезпечує автоматизацію робочих процесів на підприємстві щодо ведення бухгалтерського, складського обліку та торгівлі.
GrossBee XXI	Програмний продукт призначений для комплексної автоматизації торгових і виробничих підприємств
M.E.Doc IS	Програмний продукт, який допомагає в роботі з документами різних форм, типів та призначення

Сьогодні майже всі вітчизняні суб'єкти господарювання використовують систему «1С: Підприємство». Найсучасніша її версія «1С: Підприємство 8.3» вона являє собою одну з лідируючих програм з підготовки та подання фінансової, податкової та управлінської звітності.

На досліджуваному підприємстві ТОВ «Марва» ЛТД використовується «1С: Підприємство 7.7», даний програмний продукт відноситься до старого покоління та порівняно з новим поколінням «1С: Підприємство 8» платформа придбала не досить сучасний та зручний інтерфейс (рис. 2.5).

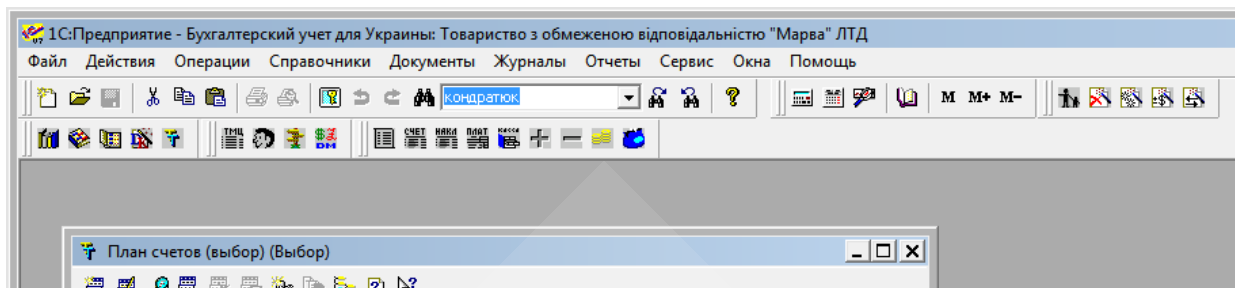

Рис. 2.5 – Интерфейс программного продукта «1С: Підприємство 7.7» на ТОВ «Марва» ЛТД

Відображення плану рахунків 7 класу на ТОВ «Марва» ЛТД має вигляд (рис. 2.6)

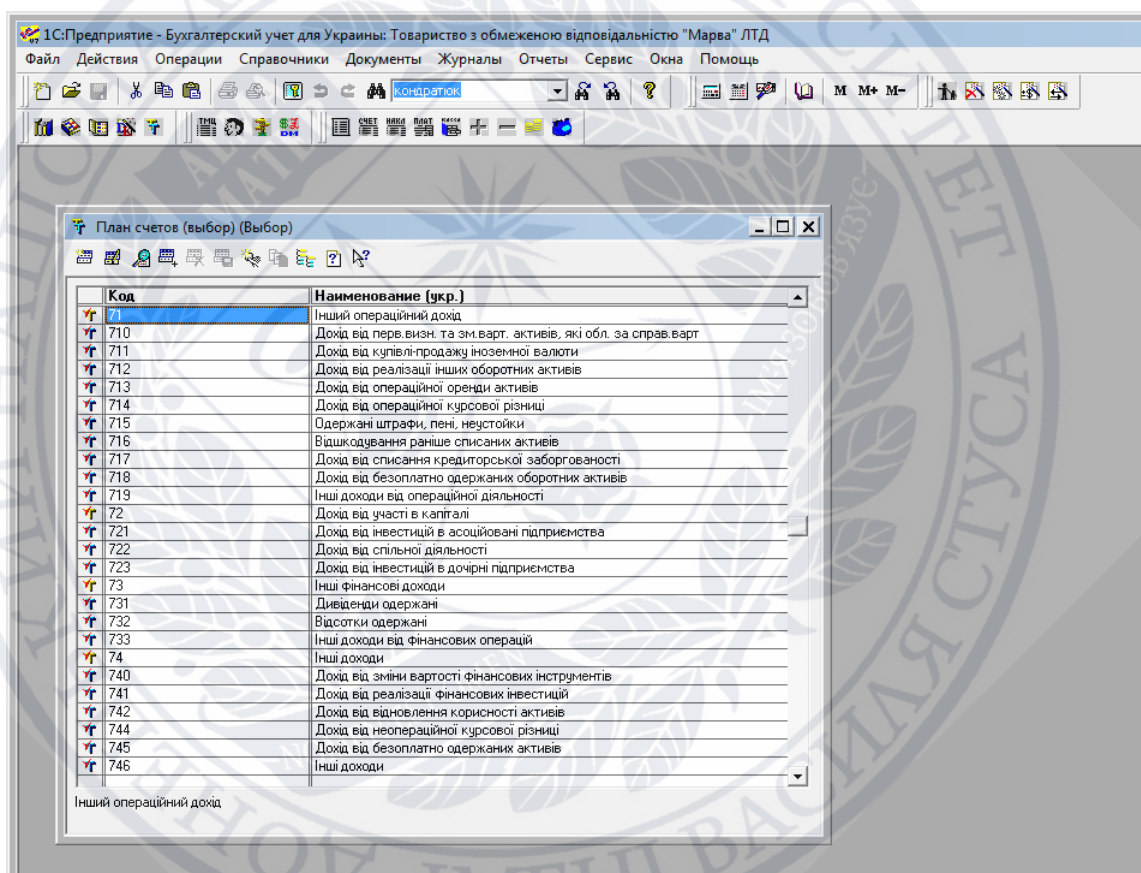
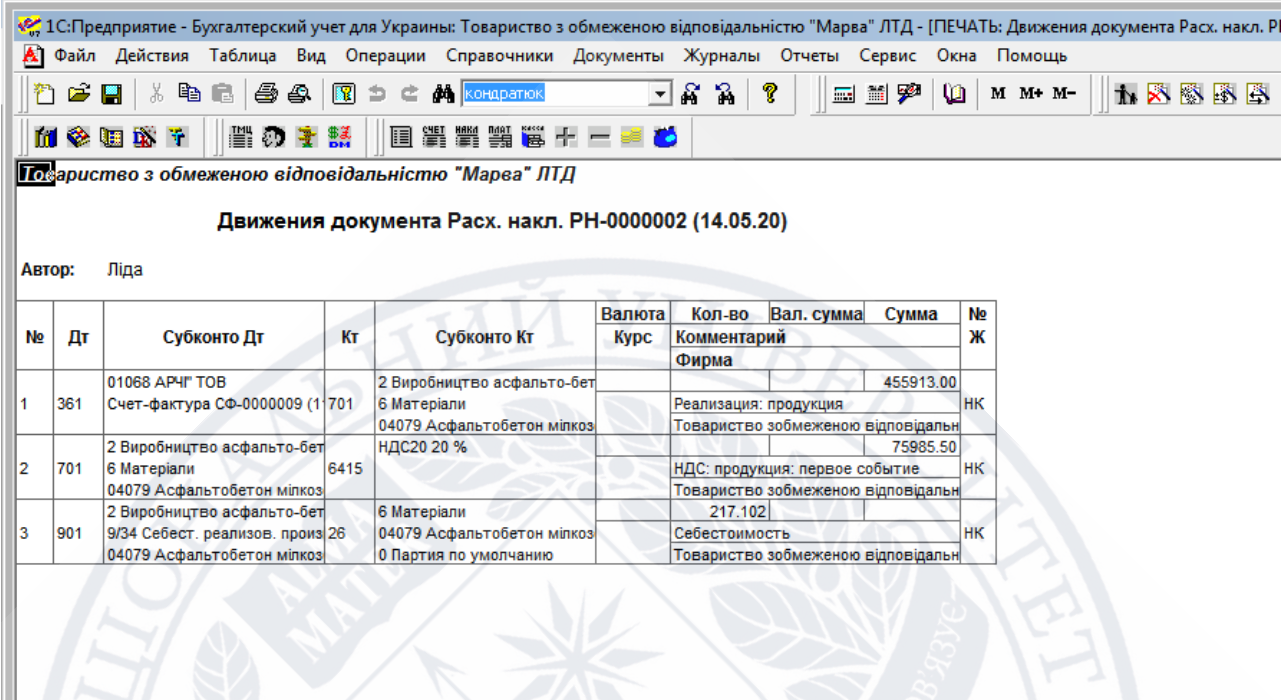

Рис. 2.6 – План рахунків 7 класу на ТОВ «Марва» ЛТД

Перевагами старої версії «1С: Підприємство 7.7» вважається мінімальна кількість оновлень програмного продукту, оновлення відбувається тільки за наявності змін у законодавстві, не змінним залишається звичний інтерфейс, вид документів, довідників. Перевагою програми версії 7.7 вважається низькі вимоги до комп'ютера та простота використання програми.

Відображення операцій на «1С: Підприємство 7.7» наведена прикладі видаткової накладної на досліджуваному підприємстві (рис. 2.7)

№	Дт	Субконто Дт	Кт	Субконто Кт	Валюта	Кол-во	Вал. сумма	Сумма	№	Ж
1	361	01068 АРЧГ ТОВ Счет-фактура СФ-0000009 (1	701	2 Виробництво асфальто-бет 6 Матеріали 04079 Асфальтобетон мілкос				455913.00		НК
2	701	2 Виробництво асфальто-бет 6 Матеріали 04079 Асфальтобетон мілкос	6415	НДС20 20 %				75985.50		НК
3	901	2 Виробництво асфальто-бет 9/34 Себест. реализов. произ 04079 Асфальтобетон мілкос	26	6 Матеріали 04079 Асфальтобетон мілкос 0 Партия по умолчанию				217.102		НК

Рис. 2.7 – Кореспонденція рахунків з обліку доходів від реалізації послуг на ТОВ «Марва» ЛТД відображення в «1С: Підприємство 7.7»

В новій версії програми «1С: Підприємство 8.3» з'явилася панель функцій, вона розташована під головним меню і складається із закладок: Підприємство, Банк, Каса, Покупка тощо.

Змінився список пунктів головного меню. Кожен пункт меню став призначений для певної ділянки роботи. Наприклад, у меню «1С:Бухгалтерія 8» з'явилися пункти: Банк, Каса, Купівля, Продаж, Склад, Виробництво, ОС.

Програма підтримувала роботу у двох режимах: «окремі вікна» та «закладки». Кожен документ або довідник відкривався в окремому вікні, як у «сімці», або в закладках, як у сучасному браузері.

Наявність більшої кількості складових компонентів в програмному продукті дає можливість вести бухгалтерський облік на більш вищому рівні. А такі складові як Банк, Каса, Купівля, Продаж дають можливість швидко обробити та прийняти управлінські рішення щодо обліку доходів підприємства.

У 2012 році вийшла остання версія «1С: Підприємство 8.3», даний програмний продукт розширив свої можливості:

- автоматичне заповнення реквізитів контрагентів з ППН;
- швидка перевірка інформації про контрагентів, оцінка їх надійності, отримання відомостей про майбутні перевірки організації;
- заповнення реквізитів власної організації з ППН при першому запуску програми.

Досліджуваному підприємству варто перейти на нову версію програми «1С: Підприємство 8.3», адже вона дає можливість:

- вести бухгалтерський облік, виробничий облік, фінансовий облік, складський облік, управляти взаємовідносинами з клієнтами;
- зберігати та друкувати ділові документи у програмі за шаблонами: акти, договори, рахунки, довіреності, товарні накладні, тощо. А також дозволяє надсилати їх по email, в чаті або в посиланнях в sms;
- накопичити корисну інформацію про клієнтів, розділити клієнтську базу на сегменти, реєструвати взаємодії з ними, проводити масові розсилки;
- керувати фінансовим станом підприємства за допомогою складання різного роду фінансових бюджетів, звітів, планів і контролю їх виконання;
- складати квартальні та річні звіти, план продажів, розподілити план між співробітниками, стежити за навантаженням на менеджерів і аналізувати продажі [20, с. 82].

Розглянемо програмне забезпечення щодо організації електронного документообігу. За допомогою електронного документообігу збільшується ефективність, оперативність, точність, прозорість, своєчасність усіх процесів пов'язаних з діяльністю суб'єкта господарювання. Автоматизація документообігу забезпечує швидку обробку даних, зменшує трудомісткість, фінансові витрати, що пов'язані з опрацюванням даних та документацією, а також зменшує ймовірність допущення помилок пов'язаних з людським фактором. До недоліків електронного документообігу можна віднести необхідність для кожного суб'єкт

господарювання окремого (відповідного) програмного продукту. На ринку програмних продуктів щодо документообігу існує чимало сервісів (табл. 2.8)

Таблиця 2.8 - Програмне забезпечення щодо організації електронного документообігу

Програмний продукт	Характеристика
ІнстаДок	сервіс електронного документообігу, виступає конструктором документів із збереженням часу підприємства до 70% та коштів щодо оформлення документів. Містить достатній обсяг шаблонів документів та розроблено для малого та середнього бізнесу. Даний сервіс містить функції підписання документів, їх перевірки, ведення реєстру контрагентів, генерування автоматично заповнених документів, збереження та обмін документами.
DocuSign	набір програм та інтеграцій для автоматизації та підключення усього процесу узгодження документів користувачами в 180 країнах, електронною системою підпису документів (44 мови, в т.ч. українська).
WebCenter Spaces	дає можливість створювати бізнес-документи (від фінансових звітів до технічних карт), включаючи управління змісту та завдань, повідомлень про зміни, статусу, автоматизованого резюме тощо.
Tettra	це проста система обміну знаннями, яка дозволяє легко масштабувати діяльність компанії. Містить можливість формування бази інформації, якою володіє компанія, інтегрування її з іншими інструментами (Slack, Github та Google Docs), обмін документами по усьому світу, швидкий пошук.
Kipwise	дозволяє працювати з документами в команді одночасно та вносити необхідні дані в режимі реального часу. Повсякденні інструменти легко інтегровані в систему. З метою економії часу пошук відбувається в лічені секунди за всіма інтеграціями одночасно у кількох джерелах інформації.
SmartDoc\$	дозволяє здійснювати управління і документообігом. Включає в себе тр (дозволяє формувати і обмінюватись первинними документами з контрагентами), «М.Е.Doc Інтеграція» (забезпечує правильну передачу даних між обліковою системою та ПЗ «М.Е.Doc» і полегшує щоденну роботу бухгалтера) та «FlyDoc» (інтегрується в програму 1С і дозволяє організувати відправку/прийм електронних документів з електронним підписом).

Існує поняття змішаного документообігу, він являє собою існування паперового та електронного документообігу. Змішаний документообіг є перехідним етапом до впровадження електронного, та дає можливість зменшити витрати часу на заповнення внутрішніх документів та зберегти контроль за важливими документами. Він вважається менш ефективним та потребує більше витрат часу на обробку інформації.

Висновки до розділу 2

Дослідивши дію практику обліку доходів на ТОВ «Марва» ЛТД можна зробити наступні висновки:

1. Основним документом, який фіксує та містить відомості про господарські операції підприємства є первинний документ. Завдання керівництва підприємства полягає тому, щоб кожна операція була відображена в оригіналах документів, бухгалтерських звітах та записах. А також, керівництво зобов'язане призначити відповідальну особу за створення графіку документообігу з метою упорядкованості руху та своєчасного одержання первинних документів за дотриманням якого відповідає головний бухгалтер. На основі первинних документів, інформація про доходи підприємства переноситься та фіксується в облікових регістрах, які в подальшому використовуються для заповнення Головної книги та фінансової звітності суб'єкта господарювання. Можна дійти висновку, що документування доходів від операційної діяльності є важливою ділянкою ведення обліку. Тому суб'єкт господарювання зобов'язаний організувати чітку систему створення, перевірки та обробки первинних документів від моменту створення до передачі в архів, а також належного зберігання в архіві.

2. Важливим етапом в діяльності підприємства є етапи формування облікової політики, результати якого фіксуються в Наказі про облікову політику. Формування облікової політики є досить трудомістким та відповідальним, при її формуванні варто враховувати специфіку діяльності, масштаби діяльності та багато іншого, що стосується підприємства, адже в подальшому це впливає на фінансові результати та ефективність діяльності в цілому.

3. Перелік рахунків, що був проаналізований у дослідженні, дає можливість із достатнім ступенем повноти розкривати інформацію про джерела надходжень доходів та види діяльності. Дохід від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг відображається на аналітичних рахунках у розрізі їх видів. Однак, на досліджуваному підприємстві можливо самостійно розробити додаткові аналітичні рахунки, виходячи зі специфіки діяльності з метою виявлення

найприбутковіших видів надання послуг і робіт, а також установлення тенденцій рентабельності окремих видів робіт, послуг.

4. Застосування інформаційних технологій під час ведення бухгалтерського обліку у сьогоdnішніх бізнес процесах є не від'ємною складовою. Інформаційні технології (як процеси систематизації даних і обробки інформації) забезпечують автоматизацію методу бухгалтерського обліку і інших функцій управління в інформаційних системах.

РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ТОВ «МАРВА» ЛТД

3.1 Інформаційна система та методика аналізу доходів від операційної діяльності на ТОВ «Марва» ЛТД

Розвиток підприємств спричинює розвиток інформаційних технологій, які полегшують та удосконалюють способи збору та обробки інформації, впроваджуючи нові програмні продукти та нові можливості для зберігання даних. При виборі впровадження нових інформаційно-комп'ютерних розробок необхідно керуватися такими параметрами інформації як її своєчасність, повнота та безпека. Тобто, автоматизована інформаційна система – це взаємозв'язана сукупність даних, програмних засобів, персоналу, стандартних процедур, які призначені для збору, обробки, розподілу, зберігання та передачі інформації у відповідності з вимогами користувачів.

Досліджуючи підприємство ТОВ Марва ЛТД було ознайомлено з таким програмним продуктом як «1С:Бухгалтерія 7.7», дана програма має досить гнучку конфігурацію та має можливість налаштовуватися під конкретну специфіку діяльності підприємства. Програма 1С, яка налаштована на ТОВ «Марва» ЛТД, є досить стандартною. Для безготівкових розрахунків з контрагентами суб'єкт господарювання використовує програму «Клієнт банк» (рис. 3.1) . За допомогою програмного продукту «М.Е.Дос» підприємство подає щомісячні, щоквартальні та річні звіти в державні контролюючі органи (рис. 3.2).

Сучасний економічний розвиток все більше потребує детального аналізу діяльності підприємства для прийняття управлінських рішень. Методи аналізу базуються на оцінці діяльності спираючись на фінансову або бухгалтерську звітність. Аналіз доходів від операційної діяльності є невід'ємною частиною управлінського аналізу. Від результату аналізу доходів залежить інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття адекватних стратегічних управлінських рішень, спрямованих на посилення конкурентоспроможності підприємства та виявлення резервів підвищення ефективності його діяльності.

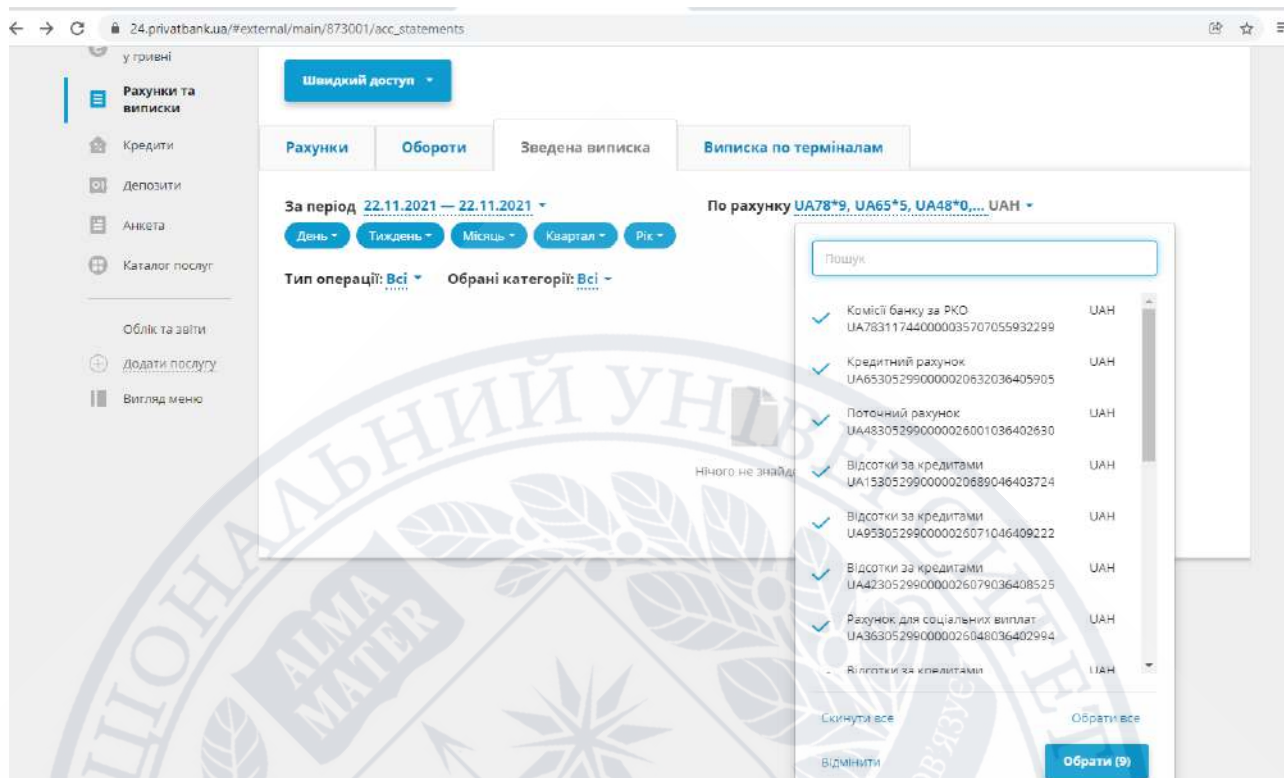

Рис. 3.1 – Система безготівкових розрахунків на ТОВ «Марва» ЛТД

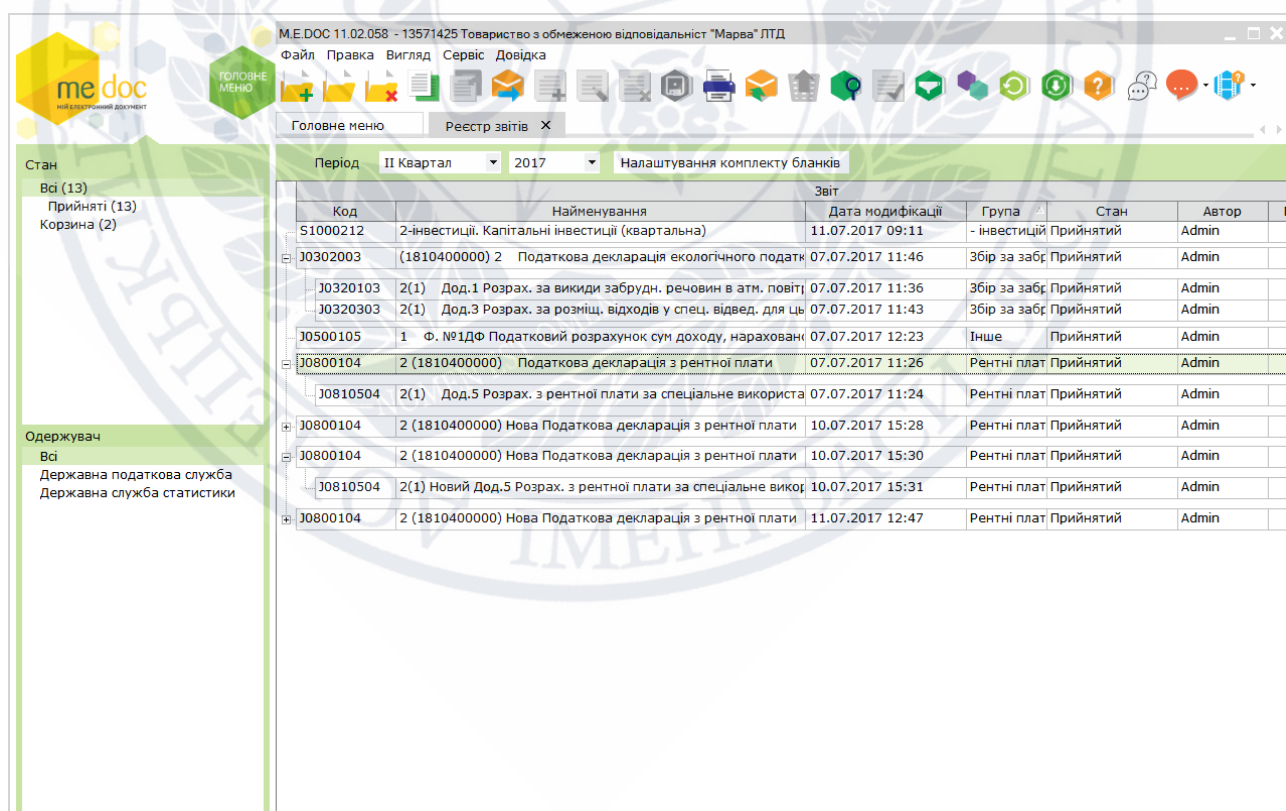

Рис. 3.2 – Програмний продукт для подання звітності у держані органи

Між обліковими та аналітичними даними існує тісний зв'язок. Побудова аналітичного програмного продукту базується на розширенні аналітичних функцій

бухгалтерських програм. Основний масив інформації формується в системі обліку, тому для побудови аналітичних таблиць, виконанні розрахунків - невід'ємним є базові знання з бухгалтерського обліку, тобто дані бухгалтерського обліку є основою інформаційної бази економічного аналізу.

Основу механізму державного регулювання формування доходів від операційної діяльності складають законодавчі та нормативно-правові акти державних органів влади. На планово-нормативному – методичні розробки, листи.

Послідовність проведення аналізу доходів підприємства включає етапи зазначені на рисунку 3.3.

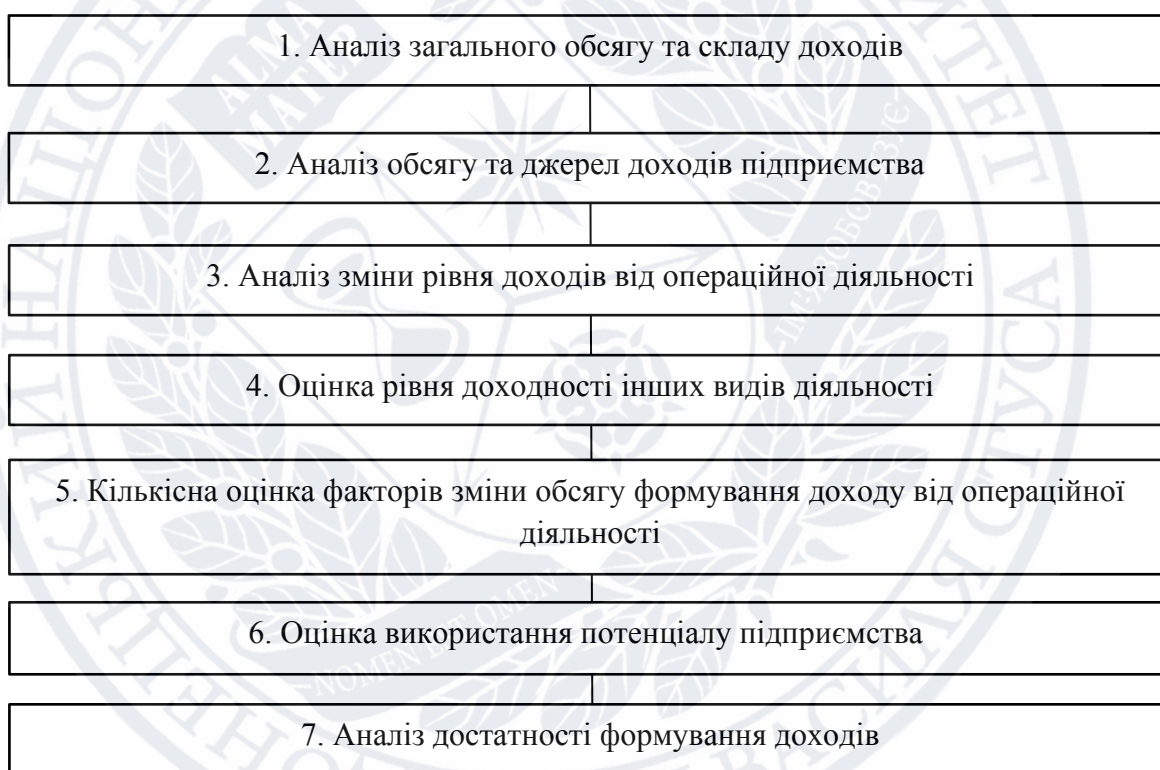

Рис. 3.3 – Етапи проведення аналізу доходів від операційної діяльності підприємства [53, с. 284].

1 етап – аналіз загального обсягу та складу доходів. На даному етапі необхідно визначити загальний обсяг доходів підприємства, абсолютні та відносні зміни порівняно з попереднім роком, здійснити аналіз складу доходів, тобто визначити питому вагу окремих джерел формування доходів у їх загальному обсязі.

2 етап – аналіз джерел формування валового доходу підприємства та визначення його обсягу, який проводиться шляхом вивчення основних джерел формування доходів таких як: реалізація товарів, операції з переміщенням товарів, операції з тарою, дрібний опт, платні послуги тощо. Тобто визначення обсягу формування доходів від кожного окремого джерела, питому вагу в загальному обсязі доходів.

3 етап – аналіз зміни рівня валового доходу. На цьому етапі визначається рівень валового доходу та розраховується його абсолютна та відносна зміна, яка порівнюється з попереднім етапом.

4 етап – оцінка рівня доходності інших видів діяльності підприємства. На цьому етапі розраховуються в динаміці відносні показники отримання доходів від інших видів діяльності підприємства таких як: інвестиційної, кредитної, лізингової, посередницької, орендної тощо. Розраховані показники порівнюється з рівнем валового доходу для того щоб визначити найперспективніші напрями розвитку підприємства. Порівняння та оцінку необхідно здійснити розрахувавши доходність витрат, тобто співвідношення між сумами доходів і витрат та доходності активів, тобто визначити обсяг формування доходів на одиницю активів, що використовуються.

5 етап – кількісна оцінка факторів, що обумовлюють зміну обсягу формування валового доходу. На даному етапі передбачається: вивчення впливу на обсяг валового доходу таких факторів, як обсяг товарообороту та середній рівень доходу, проводиться кількісна оцінка впливу на середній рівень валового доходу структурних зрушень.

6 етап – оцінка використання потенціалу підприємства з точки зору отримання доходів, проводиться з метою швидкого виявлення внутрішніх потенційних можливостей й недоліків суб'єкта господарювання, виявлення прихованих резервів з метою підвищення ефективності діяльності підприємства.

7 етап – аналіз достатності формування доходів. На даному етапі визначають обсяги, динаміку і питому вагу кожного напрямку використання доходів у загальному обсязі їх формування, здійснивши аналіз таких показників доходності витрат і прибутковості доходів.

Комплексне проведення аналізу за допомогою сучасних програмних продуктів дозволяє здійснювати оцінку та аналіз поточного, прогнозованого фінансового стану підприємства, обрати найоптимальнішу стратегію розвитку, розробку бізнес-планів, інвестиційних проектів та інше.

Найбільш розповсюджені програмні продукти економічного аналізу та їх характеристика зазначені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Сучасні обліково-аналітичні програмні продукти

Програмний продукт	Функціональні можливості
ИНЭК Аналитик	В програмі реалізовано комплексну оцінку фінансового стану підприємства, що кількісно характеризує рівень його фінансового стану, рейтинг щодо інших підприємств і рівень інвестиційної привабливості
ИНЭК Инвестор	Дозволяє проводити оцінку фінансового стану об'єктів інвестування і розподілити об'єкти, що аналізуються, за кількома групами інвестиційної привабливості
Sales Expert	Призначена для управління збутовою діяльністю господарюючого суб'єкта. Вона дозволяє проводити маркетинговий аналіз (здійснювати оцінку стану підприємства на ринку, проводити порівняльний аналіз його збутової діяльності з конкурентами, формувати оптимальну структуру збуту продукції)
Forecast Expert	Програма є інструментом прогнозування економічних показників і аналізу тенденцій ринку. З її допомогою можливе складання прогнозу щодо майбутнього обсягу продаж і доходів підприємств, рівня попиту на послуги або вироби, курсів валют, акцій або ф'ючерсів, залишків грошових коштів на рахунках

Щодо аналізу доходів, то суб'єкти дослідження поділяються на зовнішні та внутрішні. Інвестори, кредитори, фіскальна служба – відносять до зовнішніх, до внутрішніх – бухгалтерську, планову та фінансову службу підприємства.

До завдань аналізу доходів відносяться: оцінка динаміки рівня доходів у процесі реалізації товарів з метою виявлення закономірностей і тенденцій їх зміни; визначення рівня виконання плану доходів; кількісна оцінка впливу основних факторів на зміну доходів, отриманих у процесі реалізації товарів; здійснення пошуку резервів збільшення доходів від реалізації товарів.

На досліджуваному підприємстві ТОВ «Марва» ЛТД за даними звіту про фінансових результат підприємства (додатки Ж, К, Л, М, Н) проведемо аналіз фінансової стійкості підприємства, визначимо такі показники (талбл.3.2):

- наявність власних оборотних коштів;
- власні оборотні кошти;
- робочий капітал;
- коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- коефіцієнт покриття;
- коефіцієнт загального покриття.

Таблиця 3.2 – Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Марва» ЛТД

Показники, тис. грн	2018	2019	2020
ВК	925,6	980,5	1001,5
ДЗ	84,1	241,8	210,9
НА	567,2	498,8	482,4
ОА	338,7	509,3	522,3
ПЗ	30,3	27,6	3,2
Грошові кошти та їх еквіваленти	18	18	18,1
КФІ	29,9	27,6	3,2
НВОК	442,5	723,5	730
ВОК	358,4	481,7	519,1
РК	308,4	481,7	519,1
Кабсол. ліквід	0,6	0,6	5,7
К покрит	4,4	10,4	72,6
К загал. покрит.	11,2	18,5	163,2

Розрахувавши показник наявності власних оборотних коштів, можна сказати, що на ТОВ «Марва» ЛТД є норма бізнеса, оборотні активи фінансуються, а отже покриваються за рахунок власного капіталу.

Порівнюючи власний капітал і необоротні активи ми дізнаємось чи є на підприємстві власні оборотні кошти (Власні оборотні кошти = Власний капітал - Необоротні активи). На ТОВ «Марва» ЛТД необоротні активи мають меншу

частку власник, що свідчить про достатність власних оборотних коштів, тому можна стверджувати про фінансову стійкість ТОВ «Марва» ЛТД.

Платоспроможність підприємства визначає показник робочого капіталу. Порівнявши оборотні активи з поточними зобов'язаннями на ТОВ «Марва» ЛТД, можна стверджувати, що дане підприємство платоспроможне, адже оборотні активи можуть повністю покрити поточні зобов'язання. Поточні зобов'язання та оборотні активи є взаємопов'язаними. Короткострокові зобов'язання погашаються за рахунок грошових коштів, які згенеровані оборотними активами.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності менший норми (20-25%), тому можна припустити, що на ТОВ «Марва» ЛТД поточні зобов'язання повністю не забезпеченні активами на певну дату.

Коефіцієнт покриття показує скільки грошових одиниць поточних (оборотних) активів підприємства припадає на одну грошову одиницю поточних зобов'язань. Нормативне значення > 1 . На ТОВ «Марва» ЛТД коефіцієнт покриття перевищує 1, що свідчить про здатність підприємства забезпечити свої короткострокові зобов'язання.

На ТОВ «Марва» ЛТД коефіцієнт загального покриття має позитивне значення, рекомендоване значення 2, тобто оборотні активи мають бути у 2 рази більші ніж поточні зобов'язання, така закономірність спостерігається на досліджуваному підприємстві.

Проведемо аналіз ділової активності ТОВ «Марва» ЛТД, ділова активність проявляється в динамічності розвитку підприємства, швидкості обороту засобів підприємства.

Показники ділової активності дають змогу оцінити ефективність використання підприємством власних коштів. До цієї групи належать різні показники оборотності. Вони мають велике значення для оцінки фінансового стану підприємства. У дослідженні визначмо коефіцієнти оборотності та тривалість одного обороту активів, оборотних активів, дебіторської заборгованості та економічний результат ТОВ «Марва» ЛТД (табл. 3.3, 3.4).

Таблиця 3.3 – Аналіз ділової активності ТОВ «Марва» ЛТД

Показники, тис. грн	2018	2019	2020
Чистий дохід від реалізації продукції	6813,80	6697,10	5505,10
Середні залишки:			
Активи	1836,15	982,00	1006,40
Оборотні активи	531,30	449,00	515,80
Дебіторська заборгованість	67,75	162,95	226,35
Коефіцієнт оборотності, тис. грн			
Активи	3,71	6,82	5,47
Оборотні активи	12,82	14,92	10,67
Дебіторська заборгованість	100,57	41,10	24,32
Тривалість одного обору в днях			
Активи	97	53	66
Оборотні активи	28	24	34
Дебіторська заборгованість	4	9	15

Аналіз коефіцієнту оборотності активів, оборотних активів і дебіторської заборгованості на ТОВ «Марва» ЛТД свідчить нам, що з 2019 року усі проаналізовані показники мають тенденцію до зменшення, що свідчить про зниження ефективності використання показників, як наслідок, це може призвести до необхідності збільшення їх для здійснення господарської діяльності.

Показник тривалості одного обору на ТОВ «Марва» ЛТД на свідчить, що у 2020 році на один оборот активів необхідно 66 днів, порівняно з попереднім 2019 роком спостерігається тенденція до пришвидшення оборотності активів у звітному році у порівнянні з базовим на 13 днів. Пришвидшення оборотності спостерігається у оборотності активів у 2020 році у порівнянні з попереднім роком тривалість одного обороту збільшилась на 10 днів. Тривалість одного обору дебіторської заборгованості на 2020 становить 15 днів, у 2019 – 9 днів, за один рік тривалість одного обороту дебіторської оборотності пришвидшилась на 6 днів. Усі проаналізовані показники пришвидшили свою оборотність у поточному році, що свідчить про позитивну ділову активність досліджуваного підприємства.

Таблиця 3.4 – Економічний результат ТОВ «Марва» ЛТД

Показник, тис. грн		2019	2020
Однорічна реалізація		19	15
Показники	Пришвидшення оборотності, дні	Однорічна реалізація за 2020 рік, тис. грн	Економічний результат, тис. грн
Активи	13	15	199,18
Оборотні активи	9		146,72
Дебіторська заборгованість	6		92,40

Пришвидшення оборотності активів на 13 днів дало можливість вивільнити з господарського обороту кошти на суму 199,18 тис. грн., пришвидшення оборотності оборотних активів на 9 вивільнило 146,72 тис. грн. Пришвидшення оборотності дебіторської заборгованості 6 днів дало можливість вивільнити з обороту кошти на суму 92,4 тис. грн у 2020. Можна зробити висновок, що пришвидшення оборотності на ТОВ «Марва» ЛТД позитивно вплинуло на економічний результат.

Аналіз фінансової стійкості та платоспроможності необхідно розглядати як комплекс економічних факторів, тому для аналізу фінансової стійкості та платоспроможності необхідно врахувати низку показників та розрахувати коефіцієнти (табл. 3.5)

Таблиця 3.5 – Розрахунок показників для аналізу фінансової стійкості ТОВ «Марва» ЛТД

Показники	2018	2019	2020
Вихідні дані			
1. Оборотні активи			
2. Валюта балансу			
3. Власний капітал			
4. Необоротні активи			
5. Амортизація			
6. НВОК			
Розрахункові показники			
6. Коефіцієнт фінансової незалежності ($> 0,5$)	0,42	0,36	0,32

7. Коефіцієнт фінансової залежності (< 2)	2,36	2,8	3,08
8. Коефіцієнт відношення ВК до З (> 1)	0,76	0,7	0,58
9. Коефіцієнт відношення З до ВК (< 1)	1,32	1,43	1,72
10. Коефіцієнт боргу ($< 0,5$)	0,56	0,51	0,56
11. Коефіцієнт маневреності ($> 0,2 - 0,25$)	0,01	0,35	0,29

Проведений аналіз на ТОВ «Марва» ЛТД нам дає можливість побачити, що досліджуваний суб'єкт господарювання не фінансова стійкий, про це свідчать проаналізовані нами коефіцієнти, а саме: коефіцієнт фінансової незалежності свідчить, що ТОВ «Марва» ЛТД фінансово не стійке, адже розрахунки за 2018, 2019, 2020 роки менші за необхідний показник 0,5. Розрахований коефіцієнт фінансової залежності за досліджуваний період теж в перевищує межі вказаних норм. Коефіцієнт відношення власного капіталу до суми зобов'язань повинен бути не більше 1, на досліджуваному підприємстві цей показник менший зазначеної, так само як і показник відношення суми зобов'язань до власного капіталу, він повинен бути менше 1, на ТОВ «Марва» ЛТД цей показник менший норми, що має негативні наслідки. Коефіцієнт боргу за досліджуваний період теж менше норми на 0,5, це є негативно, що свідчить про фінансову нестабільність суб'єкта господарювання.

Важливу роль під час побудови системи управління відіграють інформаційне забезпечення та контрольні заходи з оптимізації системи. Управління доходами досягається завдяки глибокому та детальному аналізу поточної ситуації на підприємстві, усуненню недоліків управлінської діяльності та комплексній взаємодії всіх без винятку елементів суб'єкта господарювання.

3.2 Економічна модель впливу факторів на дохідну частину ТОВ «Марва» ЛТД»

Загальний дохід підприємства формується з доходів, які отримуються від усіх сфер діяльності. Формування може здійснюватися за різними сферами діяльності: від реалізації виробленої готової продукції, від вкладання вільних коштів на поточні рахунки, від інвестування у будівництво, придбання нових основних засобів та інше. Доходи від операційної діяльності (робіт, послуг) міцно пов'язано з виручкою від реалізації продукції (робіт послуг). На розмір виручки від реалізації впливає декілька чинників (рис. 3.4).

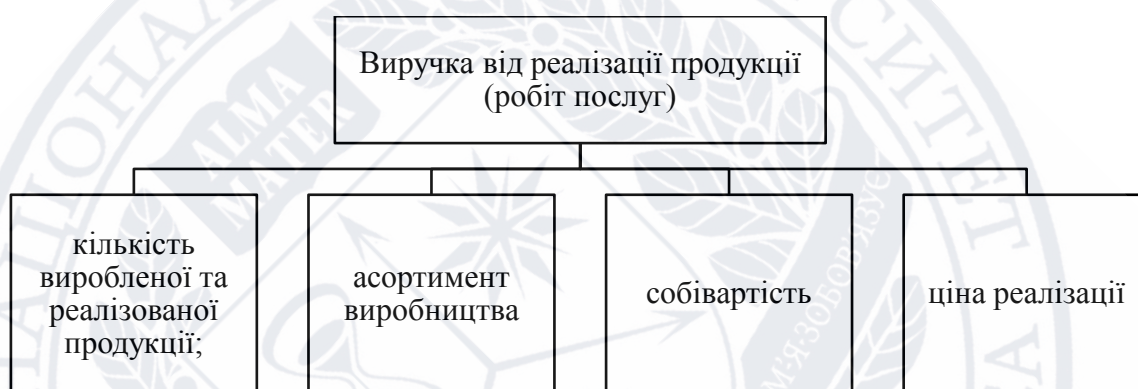

Рис. 3.4 – Чинники впливу на формування виручки від реалізації продукції

Прямий вплив на розмір виручки від реалізації має кількість виробленої та реалізованої продукції, тобто при зростанні обсягів виробництва та реалізації розмір доходу (виручки) зростає. При збільшенні обсягів виробництва у звітному періоді та незмінним обсягом реалізації продукції – зростають витрати, які ведуть до зменшення доходу у цьому звітному періоді.

До збільшення обсягу виручки від реалізації призводить зміна асортименту продукції з більшим рівнем рентабельності. Якщо для покращення якості продукції підприємство збільшує витрати на виробництво, то це призводить до зменшення обсягу виручки від реалізації при змінюючи ціну реалізації продукції. Якщо витрати на виробництво залишаються незмінними, а ціна на продукцію зростає, то це збільшує суму виручки від реалізації, та як наслідок – збільшується дохід підприємства.

Також збільшення доходу відбувається при зниженні собівартості на продукцію, та навпаки. Будь-який суб'єкт господарювання обирає свою стратегію ціноутворення в залежності від мети діяльності на ринку. Існує три основні підходи до ціноутворення:

1. Ціноутворення на підставі стимулювання збуту;
2. Ціноутворення на підставі отримання прибутку;
3. Ціноутворення на підставі діючих законів.

При виборі стратегії стимулювання збуту, підприємство зацікавлено у збільшенні реалізації продукції або захопити максимально можливу частину на ринку. У випадках отримання прибутку та на підставі діючого законодавства суб'єкти господарювання зацікавлені в отриманні максимального прибутку, отриманні достатнього доходу, оптимізації доходу від інвестицій або забезпеченні швидкого одержання готівкових коштів.

Для загальної оцінки роботи підприємства невід'ємним є аналіз доходів. На ТОВ «Марва» ЛТД проведено аналіз доходів на основі економіко-статичних методів аналізу використовуючи дані з фінансової звітності досліджуваного суб'єкта використання. Розрахунки та побудова моделі здійснені за допомогою програми Excel. Для побудови моделі досліджено показники загальних доходів підприємства (табл. 3.6)

Таблиця 3.6 – Доходи ТОВ «Марва» ЛТД за 2015 – 2020 рр.

Рік	Дохід від реалізації, тис. грн	Інші операційні доходи, тис. грн	Загальний дохід, тис. грн
2020	5505,1	-	5505,1
2019	6697,1	147,6	6844,7
2018	6813,5	167,8	6981,3
2017	4229,8	207,6	4437,4
2016	3870	8,2	3878,2
2015	1523,3	12,1	1535,4

Для побудови економетричної моделі залежності факторів впливу на формування прибутку підприємства обрано такі показники: обсяг реалізації продукції; собівартість продукції; витрати на збут; матеріальні витрати (табл. 3.2). Отриманий результат зображено на рисунку 3.5.

Таблиця 3.7 – Показники ТОВ «Марва» ЛТД за 2015 – 2020 рр.

	Загальний дохід, тис. грн	Обсяг реалізованої продукції, тис.грн	Собівартість продукції, тис.грн	Витрати на збут, тис.грн	Матеріальні витрати, тис. грн
	Y	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄
2020	5505,1	1432,9	5505,1	1040,2	242,7
2019	6844,7	774,8	6844,7	886,7	150,8
2018	6981,3	5510,6	6621,0	5817,5	190,3
2017	4437,4	4041,0	4290,5	3647,2	167,2
2016	3878,2	3041,0	3228,1	3019,5	453,4
2015	1535,4	1609,9	1589,9	1201,2	153,6

За результатами розрахунку отримали рівняння регресії:

$$Y = -245,13 - 0,22x_1 + 0,98x_2 + 0,28x_3 + 1,66x_4.$$

13									
14	Вывод ИТОГОВ								
15									
16	Регрессионная статистика								
17	Множественный R	0,999846864							
18	R-квадрат	0,999693752							
19	Нормированный R-кв	0,998468761							
20	Стандартная ошибка	80,29117032							
21	Наблюдения	6							
22									
23	Дисперсионный анализ								
24		df	SS	MS	F	Значимость F		F табличне	224,58
25	Регрессия	4	21044060,88	5261015,219	816,0823435	0,026247227			
26	Остаток	1	6446,672031	6446,672031					
27	Итого	5	21050507,55						
28									
29		Коэффициенты	Стандартная ошибка	t-статистика	P-Значение	Нижние 95%	Верхние 95%	Нижние 95,0%	Верхние
30	Y-пересечение	-245,1385631	200,202204	-1,224454867	0,435979643	-2788,948756	2298,67163	-2788,948756	2298,7
31	Переменная X 1	-0,22331178	0,180462625	-1,237440611	0,43269285	-2,516306835	2,069683274	-2,516306835	2,0697
32	Переменная X 2	0,983032527	0,024908016	39,46651239	0,016127181	0,666546175	1,299518879	0,666546175	1,2995
33	Переменная X 3	0,285825609	0,171347808	1,668101926	0,343800027	-1,891354725	2,463005943	-1,891354725	2,463
34	Переменная X 4	1,658484311	0,343622586	4,826470602	0,130061465	-2,707654623	6,024623245	-2,707654623	6,0246

Рис. 3.5 – Багатофакторна модель впливу факторів

З отриманого рівняння регресії можемо зробити висновок:

- при зростанні обсягів реалізації продукції на 1 тис. грн загальний дохід ТОВ «Марва» ЛТД зменшиться на 0,22 тис. грн;
- при зростанні собівартості продукції на 1 тис. грн загальний дохід ТОВ «Марва» ЛТД збільшиться на 0,98 тис. грн;
- при зростанні витрат на збут на 1 тис. грн загальний дохід ТОВ «Марва» ЛТД збільшиться на 0,28 тис. грн;

- при зростанні матеріальних витрат на 1 тис. грн загальний дохід ТОВ «Марва» ЛТД збільшиться на 1,65 тис. грн.

В проведеному аналізі коефіцієнт детермінації становить 0,999, це свідчить, що результативна ознака на 99,9% залежить від факторів моделі і лише на 0,1% від показників, не включених у модель, включаючи похибку.

Значення критерія Фішера більше за табличне $F_{\text{розрах.}} > F_{\text{табл.}}$ ($816,08 > 224,58$), що свідчить про те, що модель адекватна.

Для визначення взаємозв'язків між досліджуваними факторами, побудовано кореляційну матрицю (рис. 3.5). За вихідними даними маємо підтвердження прямого тісного зв'язку між усіма факторами. Для більш наглядного бачення взаємозалежності факторів побудовано графік (рис. 3.7).

	Столбец 1	Столбец 2	Столбец 3	Столбец 4	Столбец 5
Столбец 1	1				
Столбец 2	0,218362136	1			
Столбец 3	0,991089879	0,140345872	1		
Столбец 4	0,311158477	0,989241938	0,228641252	1	
Столбец 5	-0,144104863	0,096016076	-0,253644256	0,108674361	1

Рисунок 3.6 – Кореляційна матриця залежності показників

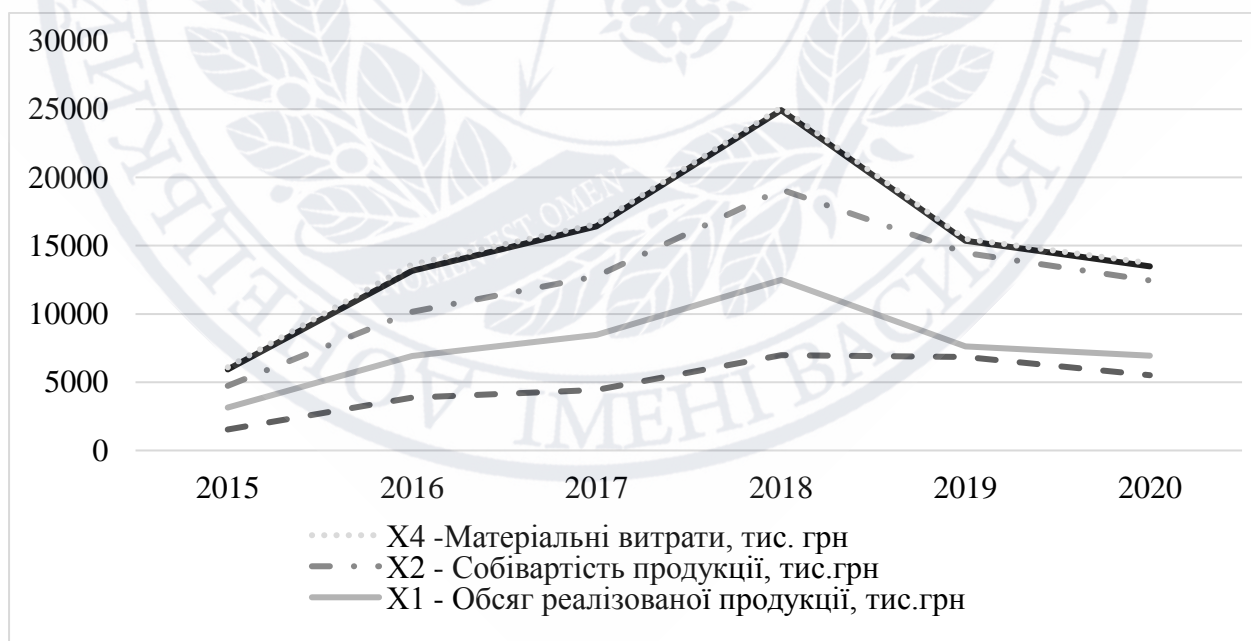

Рисунок 3.7 – Залежність факторів впливу на загальний дохід ТОВ «Марва» ЛТД 2015 – 2020 рр.

За допомогою методу аналізу часових рядів спрогнозовано дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) ТОВ «Марва» ЛТД на наступні три роки. За даними таблиці 3.2 побудуємо точкову діаграму розподілу доходу від реалізації ТОВ «Марва» ЛТД 2015 – 2020 роки та лінію тренду, яка відобразить тенденцію отримання доходу.

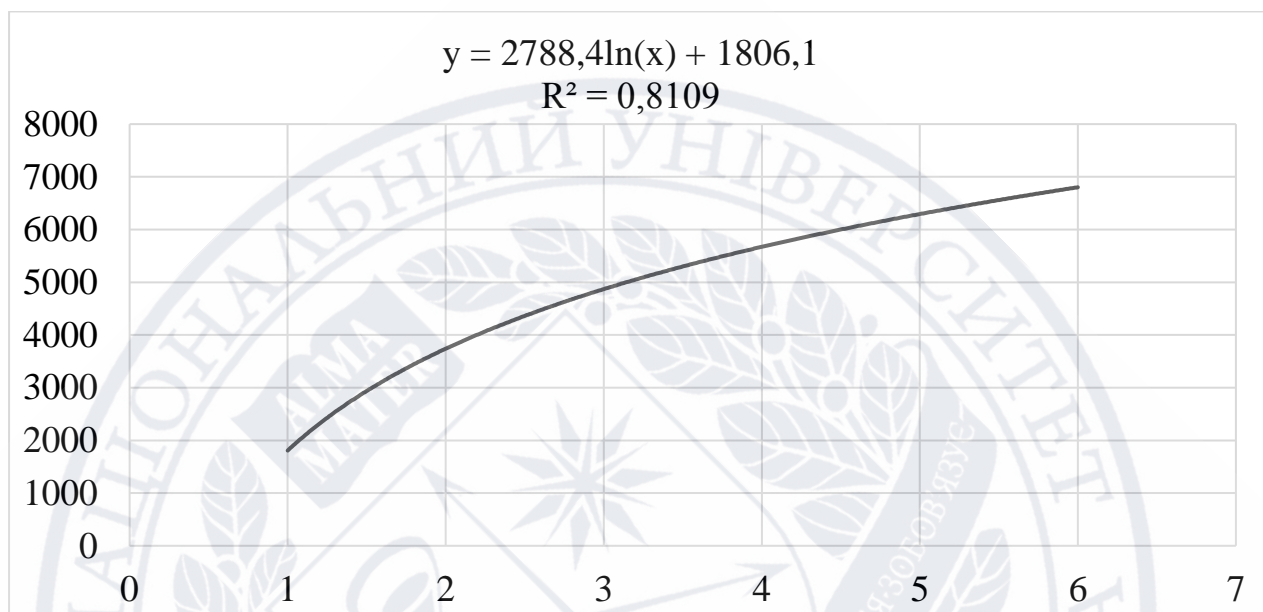

Рисунок 3.8 – Тенденція отримання доходу від реалізації ТОВ «Марва» ЛТД 2015 – 2020 рр.

З отриманого рівняння регресії обрано логарифмічну лінію тренду, вона є найоптимальнішою, оскільки $R^2 = 0,81$. За допомогою даної лінії тренду спрогнозовано обсяги доходу на наступні три роки для ТОВ ТОВ «Марва» ЛТД:

$$y_{2021} = 2788,4\ln(7) + 1806,1 = 7232,07;$$

$$y_{2022} = 2788,4\ln(8) + 1806,1 = 7604,40;$$

$$y_{2023} = 2788,4\ln(9) + 1806,1 = 7932,84.$$

Проведений аналіз нам показав, загальний дохід ТОВ «Марва» ЛТД має тенденцію до щорічного зростання на 4-5%, яка про отриманих результатах збережеться до 2023 року.

Висновки до розділу 3

1. Розглянуто інформаційне систему з обліку доходів та здійснивши аналіз доходів підприємства ТОВ «Марва» ЛТД можемо зробити такі висновки, що проаналізовані показники наявності власних оборотних коштів, робочого капіталу мають позитивні значення, за проаналізований період 2018-2020 року мають зменшення досліджених показників у 2019 році, причиною чого є економічна криза спричинена карантини обмеження, що в свою чергу перешкоджала звичайному функціонування дослідженому підприємству.

2. Проведений аналіз ділової активності є невід'ємною частиною аналізу та свідчить про фінансовий стан ТОВ «Марва» ЛТД . Проаналізовані показники мають тенденцію до зменшення, що свідчить про зниження ефективності використання показників, як наслідок, це може призвести до необхідності збільшення їх для здійснення господарської діяльності.

3. Для завершення економічного аналізу ТОВ «Марва» ЛТД проведено аналіз фінансової стійкості, результат аналізу свідчить нам, суб'єкт дослідження є фінансовим не стійким, проаналізовані показники фінансової незалежності, залежності, відношення зобов'язань до власного капіталу та навпаки, коефіцієнт боргу та маневреності, всі показники мають не критичні відхилення від норми. Тому ТОВ «Марва» ЛТД варто зосередитись на збільшенні власного або залучено капіталу.

Методом економічного моделювання було визначено найбільші чинники впливу на дохідну частину ТОВ «Марва» ЛТД та здійснено прогноз доходу на 2021-2023 роки за допомогою визначеної тенденції проаналізованих років.

На дохідну частину найбільший вплив мають собівартість, обсяг виконаних робіт, матеріальні витрати та витрати на збут. В проведеному аналізі можна спостерігати взаємозв'язок між дослідженими показники, при зменшенні доходу – всі проаналізовані показники теж мають тенденцію до зменшення та навпаки. Побудова модель є адекватною, про це свідчить отриманий коефіцієнт детермінації та критерій Фішера.

ВИСНОВОК

Дослідивши теоретичні та практичні аспекти теми обліку та аналізу доходів від операційної діяльності підприємства можемо зробити такі висновки:

1. Обґрунтовано економічну сутність поняття доходу, яка досліджувалася протягом всієї історії становлення економіки. Кожний з вчених по різному трактує це поняття, створюючи і обґрунтовуючи доведення в своїх працях та концепціях. Проведений аналіз тлумачення поняття «дохід», дає можливість зробити нам висновок, що з точки зору обліковців, дохід розглядається через характерну рису збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, а з точки зору фінансистів, дохід розглядається як різновид фінансового результату господарської діяльності підприємства за певний період.

2. Наведено класифікацію доходів відповідно до П(С)БО 15. Класифікація доходів згідно П(С)БО 15 «Дохід» забезпечує достовірність обліку, дає можливість одержати інформацію про склад доходів, розділити їх за видами діяльності відповідно до центру відповідальності, дає можливість встановити відхилення від планових показників та визначити їх причини, а також контролювати рух грошових коштів та їх еквіваленти.

3. Проведене порівняльне дослідження національних стандартів П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 18 «Договір на будівництво» дає можливість нам зробити висновок, що вони мають відмінності щодо визнання доходів, термінів та порядку звітності.

4. Досліджено систему обліку доходів від реалізації за МСФЗ 15 «Дохід від договорів із клієнтами» нам показує, що процес обліку доходів поділяється на п'ять етапів. Сутність першого етапу полягає у ідентифікації контракту, який повинен відповідати усім вказаним критеріям в стандарті, другий етап виявляє та визначає зобов'язання щодо виконання в конкретний часовий термін. Третій етап обліку доходів полягає у визначенні ціни операції. Наступний етап – розподіл ціни операції на зобов'язання щодо виконання. Завершальний етап, п'ятий – це визнання доходу від реалізації, здійснюється тоді, коли суб'єкт господарювання задовольняє зобов'язання щодо виконання, передаючи обіцяний товар або послугу клієнтові

5. Дослідивши аналіз щодо доходів, можна стверджувати, що він є не невід'ємною частиною для забезпечення ефективного функціонування суб'єкта господарювання. Систематичний аналіз доходів забезпечує контроль за формуванням, розподілом та використанням доходів. Аналіз забезпечує оперативне формування об'єктивної інформації про результати діяльності підприємства, причини та наслідки їх змін, забезпечує можливість виявлення резервів та перспектив розвитку використовуючи різні аналітичні методи..

6. Проведене дослідження щодо аналізу доходів, дає можливість зробити висновок, що для забезпечення систематичного аналізу дохідної частини необхідно створити інформаційну базу для прийняти управлінських рішень, провести аналіз обсягу та складу оптимальних доходів, визначити чинники впливу, які мають безпосередній вплив на розмір та рівень доходу, оцінити обсяги надходжень для забезпечення самофінансування суб'єкта господарювання, здійснити прогнозування можливих шляхів отримання доходів та аналіз доцільності їх реалізації та сформувані оптимальний план отримання дохід підприємства.

7. Основним документом, який фіксує та містить відомості про господарські операції підприємства є первинний документ. Завдання керівництва підприємства полягає тому, щоб кожна операція була відображена в оригіналах документів, бухгалтерських звітах та записах. А також, керівництво зобов'язане призначити відповідальну особу за створення графіку документообігу з метою упорядкованості руху та своєчасного одержання первинних документів за дотриманням якого відповідає головний бухгалтер. На основі первинних документів, інформація про доходи підприємства переноситься та фіксується в облікових регістрах, які в подальшому використовуються для заповнення Головної книги та фінансової звітності суб'єкта господарювання. Можна дійти висновку, що документування доходів від операційної діяльності є важливою ділянкою ведення обліку. Тому суб'єкт господарювання зобов'язаний організувати чітку систему створення, перевірки та обробки первинних документів від моменту створення до передачі в архів, а також належного

зберігання в архіві. Тому в процесі дослідження даного питання нами запропоновано графік документообігу ТОВ «Марва» ЛТД (додаток О).

8. Важливим етапом в діяльності підприємства є етапи формування облікової політики, результати якого фіксуються в Наказі про облікову політику. Формування облікової політики є досить трудомістким та відповідальним, при її формуванні варто враховувати специфіку діяльності, масштаби діяльності та багато іншого, що стосується підприємства, адже в подальшому це впливає на фінансові результати та ефективність діяльності в цілому.

9. Перелік рахунків, що був проаналізований у дослідженні, дає можливість із достатнім ступенем повноти розкривати інформацію про джерела надходжень доходів та види діяльності. Дохід від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг відображається на аналітичних рахунках у розрізі їх видів. Однак, на досліджуваному підприємстві можливо самостійно розробити додаткові аналітичні рахунки, виходячи зі специфіки діяльності з метою виявлення найприбутковіших видів надання послуг і робіт, а також установлення тенденцій рентабельності окремих видів робіт, послуг.

10. Застосування інформаційних технологій під час ведення бухгалтерського обліку у сьогоdnішніх бізнес процесах є не від'ємною складовою. Інформаційні технології (як процеси систематизації даних і обробки інформації) забезпечують автоматизацію методу бухгалтерського обліку і інших функцій управління в інформаційних системах.

11. Розглянуто інформаційне систему з обліку доходів та здійснивши аналіз доходів підприємства ТОВ «Марва» ЛТД можемо зробити такі висновки, що проаналізовані показники наявності власних оборотних коштів, робочого капіталу мають позитивні значення, за проаналізований період 2018-2020 року мають зменшення досліджених показників у 2019 році, причиною чого є економічна криза спричинена карантини обмеження, що в свою чергу перешкоджала звичайному функціонуванню дослідженому підприємству.

12. Проведений аналіз ділової активності є невід'ємною частиною аналізу та свідчить про фінансовий стан ТОВ «Марва» ЛТД . Проаналізовані показники

мають тенденцію до зменшення, що свідчить про зниження ефективності використання показників, як наслідок, це може призвести до необхідності збільшення їх для здійснення господарської діяльності.

13. Для завершення економічного аналізу ТОВ «Марва» ЛТД проведено аналіз фінансової стійкості, результат аналізу свідчить нам, суб'єкт дослідження є фінансовим не стійким, проаналізовані показники фінансової незалежності, залежності, відношення зобов'язань до власного капіталу та навпаки, коефіцієнт боргу та маневреності, всі показники мають не критичні відхилення від норми. Тому ТОВ «Марва» ЛТД варто зосередитись на збільшенні власного або залучено капіталу.

Методом економічного моделювання було визначено найбільші чинники впливу на дохідну частину ТОВ «Марва» ЛТД та здійснено прогноз доходу на 2021-2023 роки за допомогою визначеної тенденції проаналізованих років.

На дохідну частину найбільший вплив мають собівартість, обсяг виконаних робіт, матеріальні витрати та витрати на збут. В проведеному аналізі можна спостерігати взаємозв'язок між дослідженими показниками, при зменшенні доходу – всі проаналізовані показники теж мають тенденцію до зменшення та навпаки. Побудова модель є адекватною, про це свідчить отриманий коефіцієнт детермінації та критерій Фішера.

За результатами проведеного дослідження запропоновано такі пропозиції:

1. Розглянуто одне з важливих теоретичних питань щодо діяльності будь-якого суб'єкта господарювання – «доходи», даний термін досліджувався протягом усієї історії становлення економічних відносин. У даній роботі розглянуто сучасні підходи щодо тлумачення даної категорії. На досліджуваному підприємстві ТОВ «Марва» ЛТД уся діяльність пов'язана з бухгалтерським обліком діє на підставі національних стандартів бухгалтерського обліку.

2. На досліджуваному підприємстві проаналізовано робочий план рахунок та задля отримання більш детальної інформації про доходи від операційної діяльності запропоновано впровадити аналітичні компоненти до існуючого плану рахунку:

– до рахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг» відкрити такі субрахунки:

7031 – дохід від капітального ремонту,

7032 – дохід від поточного ремонту, що надасть більш детальну інформацію щодо джерела надходження доходів.

Запропоновані субрахунки можна деталізувати у розрізі бригад, які виконуватимуть роботу та у розрізі замовників.

3. Впровадження останньої версії програмного продукту «1С: Підприємство 8.3» дасть можливість оперативніше обробляти та формування щодо обліку доходів від операційної діяльності за рахунок нових пунктів: Банк, Каса, Купівля, Продаж. А для підвищення оперативності складання, опрацювання та обробки облікової інформації щодо доходів та не тільки, підприємству варто запровадити автоматизований документообіг.

4. Проведений аналізу господарської діяльності ТОВ «Марва» ЛТД показав нам, що підприємство є фінансово не стійке, про що свідчать проаналізовані нами показники діяльності. Для вирішення цього питання було проведено економіко-математичне моделювання, тому досліджуваному підприємству рекомендовано зосередиться на показниках собівартість, обсяг виконаних робіт, матеріальні витрати та витрати на збут, адже саме ці показники мають безпосередній вплив на дохідну частину.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік: підруч. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 480 с.
2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: Рута . Житомир, 2009. 912 с.
3. Волошина О.А., Кордзаія І.А., Даценко С.М., Ульченко А.М. Методичні підходи до аналізу доходів підприємства та факторів їх формування. *Ефективна економіка*. 2019. № 6
4. Галушак І. Є., Савчук В.П. Облік доходів від операційної діяльності: сучасний стан та напрями вдосконалення. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. Івано-Франківськ, 2014. Вип. 10(2). С. 99-107.
5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
6. Гудзенко Н.М. Документальне оформлення доходів від реалізації продукції. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Херсон, 2015. Вип. 1. С. 170-174.
7. Гуріна Н.В. Економічна сутність доходів та їх класифікація: проблеми і шляхи вирішення. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Випуск 12. Частина 1. С. 203 – 205.
8. Давидюк Т. В., Манойленко О. В., Ломаченко Т. І., Резніченко А. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник / Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2016. 392 с.
9. Дмитрук Н. М. Сутність, склад та напрями вдосконалення обліку доходів від операційної діяльності на промислових підприємствах. *Молодий вчений*. Хмельницький, 2014. № 5(1). С. 92-94.
10. Домбровська Н. Р. Облікова політика доходів, витрат та фінансових результатів підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Тернопіль, 2016. Випуск 9. С. 771-775.

11. Карпенко Є.А. Г.І. Шийка Г. І. Облік доходів від реалізації за міжнародними та національними стандартами. *Інфраструктура рину*. 2018. Випуск 17. С. 441-446.
12. Кононова О.Є., Організація бухгалтерського обліку: навч. посібник. Дніпро, 2018. 102 с.
13. Корінько М. Д. Первинні документи у підтвердженні реальності здійснення підприємницької діяльності. *Інтелект XXI*. Київ, 2018. № 2. С. 95-98.
14. Кройтор А.О., Щодо питання організації обліку доходів від операційної діяльності на підприємствах. *Вісник студентського наукового товариства «Ватра»*. 2020. Випуск 91. 328 с.
15. Кувалдіна О. О. Інформаційна база аналізу доходів підприємства в умовах впровадження МСФЗ. *Ефективна економіка*. 2015. № 6. URL:file:///C:/Users/user/Downloads/efek_2015_6_42.pdf
16. Кулик А. В. Теорія економічного аналізу: навч. посіб. Київ: ДП "Вид. дім "Персонал", 2018. 452 с.
17. Лежненко Л. І., Шамборська М.А. Особливості визнання та оцінки доходу від операційної діяльності за П(С)БО та МСФЗ. *Вісник Одеського національного університету*. 2016. Т. 21, Вип. 5. С. 196-201.
18. Лошакова С.Є., Особливості організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах України. *Серія: Економічні науки. - Вісник НТУ «ХПІ» № 20(1296)*. 2018.
19. Махмудов Х. З. Михайлова О. С., Світлична А. В. Оцінка операційної діяльності підприємства. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Економіка і менеджмент*. Суми, 2017. Вип. 4. С. 41-46.
20. Мельникова Н. В., Теоретичні та практичні аспекти управлінського обліку доходів та витрат підприємства за допомогою використання системи «1С: Підприємство 8.3». *Збірник наукових праць здобувачів вищої освіти і молодих учених*. 2020.

21. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затверджено Наказом Міністерства фінансів України №433 від 28 бер. 2013 р. URL: www.minfin.gov.ua/control/uk/
22. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 11 «Будівельні контракти». Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_017
23. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020
24. Міжнародний стандарт фінансової звітності «Дохід від договорів із клієнтами». URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU17027.html.
25. Молодець А. Я Доходи підприємства: сутність та класифікація. *Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні: теорія, методологія, організація: збірник тез доповідей учасників XVIII Всеукраїнської наукової конференції.* – К.: Д «Інформ. – аналіт. агентство». 2020. С. 165-169.
26. Мулик Т. О. Методичні підходи до аналітичного забезпечення управління доходами. *Агросвіт.* 2020. № 6. С.77-86
27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13
28. Осадча Г. Г., Пушкарьова М. В. Облік доходів у системі управління підприємством. *Формування ринкових відносин в Україні.* 2016. № 6. С. 71-75.
29. Парасій-Вергуненко І. Аналіз операційної діяльності підприємства: проблеми та перспективи подальших досліджень. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації.* Київ, 2016. Вип. 2. С. 107-115.
30. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
31. Подолянчук О.А. Облік доходів сільськогосподарських підприємств: теорія та практика : монографія. Вінниця : ТД «Едельвейс», 2014. 272 с.

32. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99

33. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» : затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2000 р. № 353. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01>

34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» : затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.05.1999 р. № 137. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>

35. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» : затверджене наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>

36. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» : затверджене наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>

37. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність за сегментами» : затверджене наказом Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р. № 412. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05>

38. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань № 879. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>

39. Про аудиторську діяльність: Закон України від 22.04.1993 року № 3125-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>

40. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 01.07.2021. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

41. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій України: інструкція від 30.11.1999 р. № 291. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

42. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 18 "Будівельні контракти" : наказ Міністерства фінансів України № 205 від 28.04.2001 (Редакція від 03.11.2020) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01>

43. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995р. № 88 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>

44. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992р. No 48 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12/ed19921002>

45. Продиус Ю. І. Економіка підприємств: навч. посібник. Харків, 2004. с. 416.

46. Скриньковський Р., Гладун В., Крамар М. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку на підприємстві. *Шлях науки*. 2019. Вип. 5. № 2. С.3001-3010.

47. Ткаченко Т.П., Тульчинська С.О., Бойчук Д.В. Управління доходами на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2018. № 3.

48. Харитонов С. А. Бухгалтерский и налоговый учет в «1С:Бухгалтерия 8» (редакция 3.0): научное пособие. Изд. 5-е. М. : Издание «1С-Паблишинг», 2015. 735 с.

49. Цилюрик Г.І. Економічний зміст та порядок визнання доходів операційної діяльності. *Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України: стан та перспективи*. Київ, 2016. С. 166-169.

50. Чорнявська Т. М. Облікова політика підприємства як фактор управління доходами і фінансовими результатами діяльності. *Облік і фінанси*. 2012. № 1. С. 82-85.

51. Шастун С. В. Стратегія формування доходів як важливий інструмент забезпечення стійкого розвитку підприємства. *Економіка Крима*. 2016. № 1. С. 136-141.

52. Швиденко А.І., Бровко В.М. Облік доходів підприємства:сучасна практика, проблеми, шляхи вдосконалення. *Ефективна економіка.*: URL: file:///C:/Users/user/Downloads/29638-55010-1-PB.pdf

53. Шевченко Н. І., Стібель О. О., Кушнір А. І. Аналіз формування і використання доходу підприємств на прикладі ВАТ "Дніпроазот". *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту : економіка і управління.* 2016. Вип. 36. С. 281-288.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Бібліографічний опис з теми дослідження

№ з/п	Автор	Бібліографічний опис	Короткий зміст
1	2	3	4
1	Гудзенко Н.М.	Гудзенко Н.М. Документальне оформлення доходів від реалізації продукції. Науковий вісник Херсонського державного університету. Херсон, 2015. Вип. 1. С. 170-174. [6]	У статті розкрито важливість достовірного відображення інформації про доходи підприємства. Особлива увага приділяється документальному оформленню доходів від реалізації продукції. Розглядається їх нормативно-правове регулювання, зміни в законодавстві щодо документування доходів, особливості їх відображення в обліку.
2	Гузєєва В.О.	Гузєєва В.О. Нова концепція обліку доходу відповідно до МСФЗ 15 «Виручка за договорами з клієнтами». Ефективна економіка. Дніпро, 2017. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5944 [12]	Визначено, які нові поняття та керівництва вводяться МСФЗ 15. Розглянута сфера застосування даного стандарту. Розкриті основні відмінності МСФЗ 15 від нині діючих міжнародних стандартів.
3	Дмитрук Н. М.	Дмитрук Н. М. Сутність, склад та напрями вдосконалення обліку доходів від операційної діяльності на промислових підприємствах. Молодий вчений. Хмельницький, 2014. № 5(1). С. 92-94. [9]	У статті розкрито поняття доходу, методики його оцінки, уточнення їх складу відповідно до специфіки діяльності та надання рекомендацій щодо порядку їх обліку. Розгляд найпоширеніших методів визнання доходів: касовий та метод нарахування. Огляд нормативно-правової бази з питань обліку доходів від операційної діяльності.
4	Корінько М. Д.	Корінько М. Д. Первинні документи у підтвердженні реальності здійснення підприємницької діяльності. Інтелект XXI. Київ, 2018. № 2. С. 95-98. [13]	Узагальнено результати дослідження змін у законодавчому та нормативному актах стосовно «первинних документів». Визначено вплив змін у визначенні «первинних документів» на підтвердження реальності здійснення підприємницької діяльності.

1	2	3	4
5	Кувалдіна О. О.	Кувалдіна О. О. Інформаційна база аналізу доходів підприємства в умовах впровадження МСФЗ. Ефективна економіка. 2015. № 6. URL:file:///C:/Users/user/Downloads/efek_2015_6_42.pdf [15]	У статті розглянуто особливості інформаційної бази аналізу доходів в нових умовах, пов'язаних із застосуванням МСФЗ. Що вимагає подальшої адаптації законодавства України та методик бухгалтерського обліку і економічного аналізу.
8	Лежненко Л. І., Шамборська М. А.	Лежненко Л. І., Шамборська М. А. Особливості визнання та оцінки доходу від операційної діяльності за П(С)БО та МСФЗ. Вісник Одеського національного університету. 2016. Т. 21, Вип. 5. С. 196-201. [17]	Визначено та наведена порівняльна характеристика визнання та оцінки доходу відповідно до П(С)БО та МСФЗ, встановлення спільних та відмінних рис у тлумаченні доходу за міжнародними та національними стандартами бухгалтерського обліку.
10	Махмудов Х. З. Світлична А. В.	Махмудов Х. З. Михайлова О. С., Світлична А. В. Оцінка операційної діяльності підприємства. Вісник Сумського національного аграрного університету. Економіка і менеджмент. Суми, 2017. Вип. 4. С. 41-46. [19]	Наведено визначення поняття «операційна діяльність підприємств». Розглянуто специфіку формування операційного прибутку, зазначено етапи проведення аналізу операційної діяльності підприємства.
11	Осадча Г. Г., Пушкарьова М. В.	Осадча Г. Г., Пушкарьова М. В. Облік доходів у системі управління підприємством. Формування ринкових відносин в Україні. 2016. № 6. С. 71-75. [28]	Розглянуто економічну сутність поняття «дохід» та сутність доходу з точки зору бухгалтерського обліку. Визначено умови визнання доходів і відмінності їх в обліку за національними та міжнародними стандартами. Розглянуто підходи до класифікації доходів, зокрема для цілей бухгалтерського та управлінського обліку, а також визначено місце класифікації в системі управління підприємством.

1	2	3	4
12	Парасій-Вергуненко І.	Парасій-Вергуненко І. Аналіз операційної діяльності підприємства: проблеми та перспективи подальших досліджень. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Київ, 2016. Вип. 2. С. 107-115. [29]	Розглянуто сутність поняття «операційна діяльність». Деталізовано спектр основних завдань аналізу операційної діяльності.
13	Швиденко А.І., Бровко В.М.	Швиденко А.І., Бровко В.М. Облік доходів підприємства: сучасна практика, проблеми, шляхи вдосконалення. Ефективна економіка.: URL: file:///C:/Users/user/Downloads/29638-55010-1-PB.pdf [52]	У статті на основі аналізу сутності економічної категорії доходу від реалізації, дослідження методик їх обліку, оцінки діючої системи обліку надаються пропозиції щодо її вдосконалення.
14	Шевченко Н. І., Стібель О.О., Кушнір А.І.	Шевченко Н. І., Стібель О. О., Кушнір А. І. Аналіз формування і використання доходу підприємств на прикладі ВАТ "Дніпроазот". Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту : економіка і управління. 2016. Вип. 36. С. 281-288. [53]	У статті обґрунтована необхідність і суть аналізу формування доходу підприємств. Поданий детальний опис етапів аналізу формування доходів та визначені чинники збільшення доходів на підприємстві. Наведені основні джерела формування доходів. Зазначено, що важливий вплив на ефективність діяльності підприємства чинить раціональне використання доходу

ДОДАТОК О

Графік документообігу на ТОВ «Марва» ЛТД

№ з/п	Назва документа	Створення документа, відповідальний			Перевірка документа, відповідальний			Обробка документа		Здача в архів	
		За оформлення	За виконання	Строк виконання	За здачу	За перевірку	Строк надання	Виконавець	Строк виконання	Виконавець	Строк виконання
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	12	13
1	Прибутковий касовий ордер	Бухгалтер	Бухгалтер	В момент отримання готівкових коштів	Бухгалтер	Бухгалтер	В день отримання готівки	Бухгалтер	По мірі надходження коштів	Бухгалтер	В кінці року
2	Видатковий касовий ордер	Бухгалтер	Бухгалтер	В момент видачі або здачі до банку готівкових коштів	Бухгалтер	Бухгалтер	День видачі, або здачі готівки	Бухгалтер	По мірі надходження коштів	Бухгалтер	В кінці року
3	Журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових документів	Бухгалтер	Бухгалтер	Після завершення операції по видачі або прийому готівки	Бухгалтер	Бухгалтер	День отримання або видачі готівки	Бухгалтер	Щоденно	Бухгалтер	В кінці року

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	12	13
4	Касова книга	Бухгалтер	Бухгалтер	Щоденно	Бухгалтер	Бухгалтер	День отримання або видачі готівки	Бухгалтер	Щоденно	Бухгалтер	В кінці року
5	Бухгалтерська довідка	Бухгалтер	Бухгалтер	Після виявлення помилки	Бухгалтер	Бухгалтер	По мірі виявлення помилки, до 30 числа	Бухгалтер	По мірі надходження, до 30 числа	Бухгалтер	Після виконання бухгалтерських операцій, до кінця місяця